

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה ז' (תשפ"ו)

מאמרים נבחרים משכיות המדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם ומלשונם מתוך הספרים הקדושים

וישלה

זתה המבואר
הקטן והקבוע

מחוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהרתי
על שם ב"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זע"א

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

וישׁלח

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

היה אומר אאמור"ר: טוב לעשות רקודין בשיר
ושבחה לאל חי בליל שבת קדש, והיה אומר שאא"ז הק'
הבעל שם טוב ז"ל היה מרקד עם התלמידים בליל שבת
קדש, וסגלה להמתקת הדינים, ואמר שגורם שמחה
בפמליא של מעלה ויורד השפע לישראל בשמחה
ורחמים וחסדים מרבים (זרע ברוך)

אוצר פניני החסידות

קְדוּשַׁת לוי | הבוטח על עסק העולם הזה מאבד את הדבקות בה' ופרנסתו נגרעת ..... א
דברי אלימלך | הידיק בדברי רש"י ..... א
באר מים חיים | באור שהשם יתברך מכין לאדם כל צרכו שמח בכל אשר יש לו, ואינו חסר וכמה לשום דבר ..... ב
לקוטי הלכות | כלל גדול בעבודת הבורא: קשאין אדם יודע מה לעשות, לפחות יעשה מה שכן יכול ..... ג
אמרי שפר | באור נפלא והוכחה על כך שהיו מלאכים ממש ..... ג
תורה אור | שרש יעקב הוא מעולם התקון ושרש עשו מעולם התהו ..... ד
זרע קדש | על האדם ללמוד מהרשעים מוסר השכל כמה יש לרדף ולהשתוקק לקדשה ..... ו
אהבת שלום | באור הענין באופן נפלא על דרך משל ..... ז
לקוטי יהודה | זנה שלא לאבד את חלקו הנטו לו מהשמים בין בגשמיות בין ברוחניות ..... ח
אור התורה | יש לידע בברור שמטרת ירידת נשמת האדם לעולם היא לברר ניצוצות ולא לכלות ימי חייו בהבל ופשות ..... ח
לקוטי שיחות | פניאל ופנואל הם אותה משמעות ..... י
דבר חיים | רמז על המשכות זמן החתימה מסכות עד הנגה בפסוק ויבן לו בית' ..... יב
פתוחי חותם | בזמן שהסטרא אחרא עומדת להתבטל היא מתגברת בכל פחה ..... יב
אף פרי תבואה | על ידי שידמה האדם שהמצות הם מועטים יוכל להרבות ולהדר בהם ..... יג
עבודת ישראל | בדברי רש"י איני יודע מה מלמדנו רמזו סוד גדול ..... יג
פתוחי חותם | כיון שרודף האדם אחר הנאותיו מבטל תפלות ומצות ..... יד
פתוחי חותם | מדבר לשון הרע שקול כעבור על כל התורה ..... יד
של"ה הקדוש | יעקב אבינו תקן מרחצאות - נקיון הגוף מעבירות ..... טו
תפארת עזראל | ביום אכלני חרב וקרח פלילה' - חמימות לעבודת הבורא וקריאת לפתוי הנצר ..... טו
באר משה | האדם המתגבר על יצרו בעולם הזה הגשמי נושא חן בעיני השם יתברך יותר מהמלאכים ..... טז
שם משמאל | בשפת מעלת האדם יותר ממלאך ..... טז
מאור ושמש | נטית האדם לתאוות אוטמת אָזנו ממשע דברי הצדיקים ..... טז

אוצרות גאוני הדורות

צורו החיים | גדלת הצדיקים ממלאכי השרת ..... טז
זרע אהרן | שליחות מלאכי אָרץ ישראל למלאכי חוץ לארץ ..... יז
ידי הלוי | סכרת עשו שיעקב אינו תוכו כברו ואינו מקים את המצות אלא בפני יצחק ..... יז
אבן נשפה - אמרי יצחק | יראת יעקב מעון שתי אהיות, ומזכות כבוד אב ואם של עשו ..... יח
יפח לקח | תפלת העני מסגלת יותר להתקבל ..... יח
נפלאות תדשות | יראתו של יעקב מנטילת הבכורה בערמה ומאותות השנאה של עשו ..... יח
ריח שדה | יראת יעקב מעון שתי אהיות ..... יט
ויאמר דוד | זכות הרבים תלויה בו ..... יט
נטעי נאמנים | שליחת בהמות בעלי מומין לעשו שישארו בידו ולא יקריבם לעבודה זרה ..... כ
רבי משה אבן חמו זצ"ל | הסבות שבגללם שגא עשו את יעקב ותשובת יעקב עליהם ..... כ
חמדת ישראל | רמז בפסוק לדברי המשנה דע מאין באת וכי' ..... כא
עפריה דאברהם | מנין שהודה עשו על הנרכות ..... כא
דברי מהר"א | מתנה פניוטה לאדם עשיר ..... כא
יד ישראל | שלח יעקב לעשו את הבהמות שנטל מלכו בתחבולת המקלות ..... כא
תדר נא"ה | לעתיד לבוא ישובו לייעקב כל הבהמות ששלח לעשו ..... כב
משפיל לודו | על פי מה החליטה רבקה מתי לשלח את דבורה לקרא לייעקב ..... כב
רמב"ן | השתדלות בזמני מלחמה ..... כב
שני לחות הברית | עמידת השתדלנים בתקופת כנגד המלך והשרים ..... כג
קב הישר | דורון צדקה קדם התפלה, וקביעות עתים לתורה לאחריה ..... כג
דברים אחרים | מלקמה יתפלה ודורון כנגד מלקמת היצר הרע ..... כד
דרך אמונה | מלקמה בכח פסוקי דזמרה, ודורון באמירת הקרבנות ..... כד
מעשי צדיקים ..... כה
ספיר ויהלום | הארה חסידית מן הפרשה ..... כה
זוהר הקדוש | עם פרוש הכתר והכבוד ..... לו

נושאים בפרשת וישלח

אמונה ובטחון בטרדות הפרנסה

קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א
הבוטח על עסק העולם הזה מאבד את הרבקות
בה' ופרנסתו נגרעת

כְּשֶׁהָאָדָם שם בטחונו באיזה דבר מטובת
עולם הזה, הוא מרצה כאלו אותו
דבר יש לו חס ושלום פח להפעיל זולת
הבורא ברוך הוא, ממילא נפסק מזה הדבר
דבקות ושמע של הבורא ברוך הוא.

כאור הפסוק 'וימלך וימת' על דרך הג"ל

וְזֶה ששמעתי ממורי הגאון בוצינא קדישא
המפרסם מזונו הרב דב בער זללה"ה
מגיד מישרים דקהלת קדש מעזריטש פרוש
'וימלך וימת' (לו לב-א), בין ששם אדם הבטחון
באיזה דבר, הוא ממליך אותו הדבר על עצמו,
ונפסק הבטחון ממנו ותברך שמו, לכן נגרעת
פרנסתו, וזהו 'וימת'.

הבוטח בהש"י לבדו שורה ברכה בכל מעשיו

אך אל ה' לבדו ישים בטחונו, ויבחוץ במעשיו
שכל דבר אין בו פח זולת הבורא ותברך
שמו, אזי מדבק ומקשר כל עניניו בהבורא
ותברך שמו, והוא ותברך שמו מקור כל
הברכות ומקור החיים, אזי שורה בכל מעשיו
ועניניו כל הברכות והשמע, כי הוא מדבק כל
הדברים באין סוף (פירושי אגרות):

דברי אלימלך

רבי אלימלך מגרוזיסק זיע"א
הדיוק בדברי רש"י

בפסוק ויבא יעקב שלם (לג יח), ופרש רש"י
שלם בממונו שלא חסר לו כלום מכל

אותו דורו. והינו ששלח לו הקדוש ברוך הוא
ברכה אחר כך להשלים החסרון.

אבל לכאורה, הלא מכל מקום הדורו עצמו
ששלח לעשו על כל פנים היה חסר
לו, כי אם לא היה נותן לו היה לו יותר.

התמיהה מדוע בדרות האחרונים צרכי הבריות
מרבים מהדרות הקודמים

ויובן, על פי מה שהשבתי לחכם אחד ששאל
אותי, על מה עשה ה' ככה בדרות
הללו שיהיו צרכי עם ישראל מרבין כל כך
ברבוי גדול מהדרות הקודמין, מה שבנימים
הראשונים היה די דינר אחד הצריך עתה לזה
כמה דינרים.

חיות האדם ממאכלו היא מהמזון הרוחני
המתעורר בלחם על ידי המצות והברכות

ואמרת, כי נודע מה שחקרו הראשונים איך
מתקנים נפש הרוחני בהגוף על ידי
מזון הגשמי.

אמנם נודע מהארז"ל במה שנאמר 'כי לא
על הלחם לבדו יחיה האדם כי על
כל מוצא פי ה' יחיה האדם' (דברים ח א).

הפרוש, כי לא על הלחם הגשמי לבד יחיה
האדם, רק על מוצא פי ה' – הוא
חיות הרוחני שבלחם, ועל ידי המצות והברכות
שאדם מקים בלחם, מתעורר חיות הרוחניות
שבו לזון האדם הפנימית שבאדם הנפש
האלקית.

המצות שבמשא ומתן מביאות השפעות רוחניות
והצלחה

וכן בעניני משא ומתן, המצות שאדם מקים
בהמשא ומתן מביא השפעה רוחנית
והתהצלותה להאדם.

נושאים בפרשת וישלח

וּכְכַר הָאֲרָכְנוּ בַּבְּחִינָה הַנִּפְלְאָה הַזֶּה בְּמָקוֹם אַחֵר, מִי שְׂזוּכָה לְמַדַּת 'כּוּל' שְׁנֵת־בְּכַרְכוּ בָּהּ אֲבוּתֵינוּ שְׁתַּמִּיד הִיָּה לָהֶם כּוּל, וְלֹא מִחֲמַת שֶׁהִיָּה לָהֶם הַרְבֵּה הִיָּה בָּהֶם מִדָּה זוּ, כִּי אֲנוּ רֹאֲיִן בְּעֵינֵינוּ שָׂאִין קֶץ לְדַבְרֵי רִיחַ.

וְאֵלֹו יִהְיֶה לְאָדָם אֶלְפֵי אֶלְפִים דְּגָרֵי זָהָב מִשְׁתַּקֵּק וְחוֹמֵד עוֹד לְיוֹתֵר וְיוֹתֵר וּמִשְׁתַּנְּעֵ וּמִתְבַּלְבֵּל מִמֶּשׁ בְּחַפּוּשׁוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה עוֹד וְעוֹד. וְאָמְרוּ חַז"ל (קה"ר א לז) אִין אָדָם מֵת וְחָצִי תַאֲתוֹ בְּיָדוֹ, וְאָמְרוּ (אבות פ"ב מ"ז) מַרְבֵּה נִכְסִים מַרְבֵּה דַאֲגָה.

אֲכַל מִי שְׂזוּכָה לְמַדַּת 'כּוּל' הוּא דְּבַר אַחֵר, שֶׁהוּא שְׂמַח בְּזֶה אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ יוֹתֵר מֵעַל כָּל הוֹן, כִּי הוּא יוֹדֵעַ בְּטוֹב אֲשֶׁר ה' עָשָׂה לוֹ כָּל צְרָכּוֹ תַּמִּיד.

שָׁעַל כֵּן אֲנוּ מְבַרְכִין בְּכָל בְּקָר וּבְקָר ה'עוֹשֶׂה לִּי כָּל צְרָכֵי, וְאֵינָה חַס וְשְׁלוֹם בְּרָכָה לְבִטְלָה, וּבּוֹדָאֵי אֲמַתִּיּוֹת שֶׁה' הוּא הַמַּכִּין וְעוֹשֶׂה לְכָל צְרָכֵי בְּגֵי אָדָם, וְזֶה שָׂאִין לוֹ זֶה אֵינּוּ מְצַטְרֵף לוֹ, כִּי ה' אֱלֹהֵינוּ הוּא הַיּוֹדֵעַ יוֹתֵר אֵינָה מְצַטְרֵף לוֹ, וְזֶה אֵינּוּ.

וְעַל כֵּן הוּא שְׂמַח בְּחֻלְקוֹ בְּמַה שֵׁיֵשׁ לוֹ, וְתַמִּיד יֵשׁ לוֹ כּוּל, כִּי אִין חֶסֶד לוֹ שׁוּם דְּבַר, לְצַד שָׂאִין צְרִיף לְשׁוּם דְּבַר קָדָם שְׂרֹאֲהוּ בְּבִיתוֹ, וְאֲשֶׁר מְזַמֵּן לוֹ ה' יִתְבַּרֵּךְ זֶה רֹאֲהַ שְׂזֶה שְׁלוֹ הוּא וְאֵל זֶה מְצַטְרֵף עִתָּה וְלֹא יוֹתֵר.

וְזֶה אָמַר יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְׁלוֹם יֵשׁ לִי כּוּל, כִּי אֵינִי מְצַטְרֵף לְשׁוּם דְּבַר, וּמִמֶּשׁ יֵשׁ לִי עִתָּה כְּמוֹ קָדָם שְׁלוֹמָה הַמְּנַחֵה, וְדִי בְּזֶה יְהָאֲרָכְנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר:

הַחֻלּוֹק בֵּין דּוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים לְדּוֹרוֹת הָאַחֲרֹנִים כַּעֲנִין הַנִּיצוּצוֹת הַטְּמוּנוֹת כַּמֶּשָׁא וּמִתֵּן

וְלָכֵן מוֹכֵן שְׂבִדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים הִיוּ הַרְבֵּה נִיצוּצִים וְחַיִּית הַקְּדוּשָׁה בְּמַעַט מַעוֹת, הִיָּה דִי מַעַט מַעוֹת לְמִשָּׂא וּמִתֵּן וּלְצָרְכֵי הוֹצָאוֹת עִם יִשְׂרָאֵל, כְּפִי רַב חַיִּית הַקְּדוּשָׁה הַרוּחָנִי לְחַיֵּי נַפְשׁוֹתָם.

אֲכַל עִתָּה בְּדוֹרוֹת הַלְלוֹ שְׂכַבֵּר הוֹצִיאֵו הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְחַיִּית הַרוּחָנִי מִכָּל עֵנִינֵי עֲשִׂיָּה, וְנִשְׂאָר רַק מַעַט חַיִּית הַרוּחָנִי, לְכֵן כְּפִי מַעַט חַיִּית הַקְּדוּשָׁה אֲנוּ צְרִיכִים לְהַרְבֵּה מַעוֹת וְעַסְקִים מְרַבִּים וְלִקְיָם מַעוֹת הַתְּלוּיִם בָּהֶם לְהִיֹּת דִי חַיִּית וּמוֹזֵן נַפְשׁוֹתֵינוּ.

כַּאֲדוּר הַכְּרִי רַשִׁי עַל פִּי הַנִּי"ל

וְזֶהוּ יֵשׁ לְבָאָר שְׁלֹא הִיָּה חֶסֶד לוֹ כְּלוֹם מִכָּל הַדּוֹרוֹן – דִּהְיֵנוּ שֶׁהִיָּה יַעֲקֹב מוֹצִיא כָּל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשׁוֹת וְחַיִּית הָאֱלֹקִית מִהַדּוֹרוֹן, וְלֹא נִשְׂאָר בְּיַד עֲשׂוֹ רַק הַגְּשָׁמִיּוֹת וּפְסֻלַּת הַדּוֹרוֹן, וְעַל זֶה לֹא חָשׂ יַעֲקֹב:

בְּאֵר מַיִם חַיִּים

רַבֵּי חַיִּים מִטְּשַׁרְנוּבִּיץ זִיע"א

הַיּוֹדֵעַ שֶׁהַשֵּׁם יִתְבַּרֵּךְ מְכִין לְאָדָם כָּל צְרָכּוֹ שְׂמַח כְּכֹל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ, וְאֵינוֹ חֶסֶד וְכַמֶּה לְשׁוּם דְּבַר

קַח נָא אֶת בְּרַכְתִּי אֲשֶׁר הִבַּאת לָךְ כִּי חֲנִנִי אֱלֹקִים וְכִי יֵשׁ לִי כּוּל (לג יא). מַה שְׂאָמַרְתָּ יִהְיֶה לָךְ אֲשֶׁר לָךְ (פסוק ט) כְּאֵלֹו אֲתָה חָס עָלֶי מִלְחָסֵר אוֹתִי, הִנֵּה חֲנִנִי אֱלֹהִים וְכִי יֵשׁ לִי כּוּל, כָּל מַה שֶׁהִיָּה לִי קָדָם הַשְּׁלִיחוֹת כְּאֵלֹו עִתָּה הוּא בְּיָדִי, כִּי אֲנִי אֵל ה' בְּטַחְתִּי שְׁתַּמִּיד חוֹנֵן וְנוֹתֵן לִי וְאִין מִחֶסֶד לִירְאֵיוּ וְכֵאלֹו הִיָּה תַחַת יְדֵי מַמְשׁ.

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

כלל גדול בעבודת הכוּרָא: כשאין אדם יודע מה לעשות, לפחות יעשה מה שכן יכול

כשרואין שְׁקֵשָׁה להשיג העצה השלמה, צריכין להתנהג לפי חלוקת העצה על כל פנים, באפן שעל כל פנים יהיה נשאר לו מחנה הנשאר לפליטה ולא יהיה נאבד לגמרי חס ושלום, שלא יאמר שילך ויתנהג וכו' ורחמנא לצלן, רק שיתדל שעל כל פנים ישאר מה שישאר וכו'.

עצתו חלוקה תמיד, אזי כל עצתו העקריית שייסמך על כח הצדיק האמת, שבאיזה דרך שילך ימצא בו ה' ותברך פנ"ל, ולעת עתה יתנהג פפי חלוקת העצה.

שזה בחינת ויחץ את העם וכו' והיה המחנה הנשאר לפליטה (לב ח-ט), הינו שיקבע בלבו שאיך שיהיה, אף על פי כן אני תזק שלא אהיה נסוג אחר לגמרי מה' ותברך ולא אצאש את עצמי לעולם.

ולא אהיה חס ושלום מהחסידיים הנפולים שהם גרועים וכו' ורחמנא לצלן - כמו ששמענו מצדיקים, רק אני על משמתי אעמד לחטף מה שאוכל למען יהיה המחנה הנשאר לפליטה:

הינו כשרואה אדם שהיצר הרע מתגבר עליו כמו שמתגבר, ונדמה לו שאין בכחו לעמד פנגדו כראוי, וכל מה שחושב עצות ותחבולות אינו עולה בידו כראוי, ומחמת זה

פרשת וישלח

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו וגו'
(מלאכים ממש, רש"י) (לב ד)

אמרי שפר

רבי ירחמיאל ממאנגיטוב זיע"א

באור גפלא והוכחה על כך שהיו מלאכים ממש

בדבר אשר כל המפרשים רמזו, איך מוכח שאותן המלאכים היו מלאכים ממש, נוכל לומר רמז נכון, דהנה המפרשים הקשו, הלא תבת 'לפניו' כמיתר.

ונוכל לומר, דמזה בעצמו באמת מוכח, שהיו מלאכים ממש, כי האדם אין באפשרי, ברגע אחד, בעת עמדו בכאן, לעמד על כמה מאות פרסאות, כי צריך שישקה כמה ימים ויותר. אמנם מלאך ממש, בעת עמדו

בכאן, יש ביכלתו ברגע זה, לעמד על כמה מאות פרסאות.

ולזה בא רמז במלת 'לפניו', וישלח יעקב מלאכים לפניו, בעת עמדם לפניו, אל עשו אחיו, בזו הרגע היו לפני עשו אחיו, כי ברגע אחת באו לפני עשו.

ועל כרחק מכרח שהיו מלאכים ממש, כי אם לא היו מלאכים ממש, תבת 'לפניו' מקשי הבנה, וכמיתר, כי מה היה חסר באמרו, וישלח יעקב מלאכים אל עשו אחיו.

ועל כרחק לומר, שבתבת 'לפניו' נרמז שהיו עומדים לפני יעקב, ולפני עשו בשעתא חדא, ועל כרחק שהיו מלאכים ממש, בין והתבונן:

הטעם שחלק את העם לשתי מחנות על דרך הנ"ל

וַיַּחֲזִין את העם כו' לשני מחנות כו' (לב ח). הנה הטעם שחלק לשני מחנות דוקא, יובן על פי הקדמה הנדוע שעקר ההפרש בין עולם התהו לעולם התקון, שבעולם התהו היו הספירות מפרדים זה תחת זה.

אבל בעולם התקון, הם בציוור קוין, דהינו ג' קוין זמין ושמאל ואמצע, שהקו האמצעי הוא המחבר ומיוחד גם כן ב' הקוין דזמין ושמאל להיות מתפללים יחד, פדוע דתפארת הוא הממצע בין חסד וגבורה ומחברים יחד.

ולכך ישראל שהם בבחינת התקון אומרים ג' פעמים קדוש דוקא, וכתוב בהם גם כן 'והייתם לי סגולה' (שמות יט ח), שהסגולה היא ג' נקודות בחינת זמין ושמאל ואמצע כו'.

אבל בעולם התהו שהיו בבחינת פרוד זה תחת זה ולא נתיחדו יחד, הרי זה רק בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה הוא בפני עצמה.

וכמו שנתבאר באור הדברים במקום אחר, שהענין הוא לפי שבתהו היו האורות מרבים והכלים מועטים, ולכן מצד קטן הפלי לפי ערך האור, על כן אין הפלי יכולה להכיל ב' הפכים חסד וגבורה יחד.

על דרך משל באדם, מי ששכלו קטן לא יכול ב' הפכים כלל, אלא אם יטה שכלו לזכות לא ימצא אז שום שכל לחוב, ולא יסבל שום נטיה לחוב בלבד, אלא רק טוב וחסד בלבד, ובהפוך פאשר יטה לחוב לא יסבל כלל נטיה לזכות.

ונמצא אינו אלא בקו אחד תמיד, פעמים בקו הזמין לזכות ופעמים בקו השמאל

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו כו'
(לב ד)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א
שרש יעקב הוא מעולם התקון ושרש עשו מעולם התהו

הנה ידוע שיעקב שרשו הוא מבחינת שם מ"ה בעולם התקון, ושרשו של עשו הוא מבחינת עולם התהו.

אורות התהו כשרש גבוהים יותר מאורות התקון

והאורות דתהו הם גדולים מאד ולא יכלו להתלבש בתוך הפלים, ונסתלקו מהפלים והן בחינת מקיפים והפלים נשברו ונפלו למטה, לכן היה עשו שלמטה רשע, אבל מצד שרש שרשו במקיפים דתהו הרי האורות דתהו הם למעלה מהאורות דתקון.

יעקב אבינו סבר שעשו התברר והתעלה כבר לשרשו הנעלה של המקיפים דתהו שלפני התקון - באור ענין שליחת המלאכים והדורות על פי הנ"ל

והנה יעקב חשב שעשו נתברר כבר וחזר לשרשו הנעלה בחינת המקיפים דתהו שלפני התקון, לכך שלח יעקב מלאכים לפניו - לפני ממש, דהינו אל בחינה שלמעלה ממנו במדרגה.

אל עשו אחיו שעירה, שהוא בחינת מלכין קדמאין דתהו בחינת מקיפים פנ"ל, כדי להמשיך בחינת המקיפים דתהו אליו למטה בתקון שהוא בחינת האור פנימי, ונאיר המקיף בפנימי ונתחדו יחד.

ויאמר יעקב אלמי אבי אברהם כו' (לב ט). פרוש שהתפלל שימשך אליו המקיפים דקדושה של האבות לעזר לו שייכל להמשיך המקיף דתהו הנ"ל שיתגלה למטה, ועל ידי זה גם כן הצילני נא מיד עשו כו' שלמטה.

הקרבנות שהם העלאת מ"ן להמשיך מין דוכרין כנודע.

ואף על פי כן היתה מנתתו שלא על דרך אפן ומשפט הקרבנות שבתורה כו', בהיות שמעשה הקרבנות הוא מבהמות טהורים ושחוטים דוקא, אף השחיטה פשרה בנר, ולא מצינו קרבן בתורה בתי רק בשעיר דעזאזל.

וגם בקרבנות לא היו מקריבים רק החלב והדם, והמנחה הזאת ששלח יעקב לעשו היו בהמות טמאות גם כן, כמו שגאמר גמלים מיניקות כו', וגם שהן חייני ולא שחוטין.

והענין הוא, משום שהעלאת מ"ן, שהיא המנחה דיעקב, היא להמשיך מין דוכרין מבחינת המקיף דעולם התהו. והמ"ן והמ"ן דוכרין דעולם התהו הוא משנה ובאפן אחר מן המ"ן ומין דוכרין דעולם התקון שהוא ענין הקרבנות שבתורה.

שהתורה היא מבחינת עולם התקון דאצילות. והינו כי עולם התקון הוא בחינת אור פנימי, שהאורות מתצמצמים ונתפסים בתוך הפלי.

ומאחר שהאור יכול להתישב בתוך הפלי, והו הוראה שפכר נתצמצם האור בצמצומים רבים, וכמו שכתב בעץ חיים שבתקון האורות מועטים כו'. לכן התורה שגמשת משם היא גם כן בבחינת דקדוקים וצמצומים.

ולכן מפרש בתורה סדר העלאת מ"ן דתקון הכל בדקדוקים, שהוא משפט מעשה הקרבנות שיהיו מבהמות טהורים ומג' מיני בהמות לבד, ושיהיו שחוטין דוקא, ויש הרבה דברים שהקרבן נפסל בו, וכן בענין ההקדבה אף ומה הרבה דקדוקין כו'.

לחוב והרי קוין מפרדים, שפשהוה בבחינת חסד לא יוכל לסבל בחינת דין וכן להפוך. והו הנקרא בחינת ב' קוין שהחסד הוא בפני עצמו והגבורה בפני עצמה.

אבל בתקון, שהתפארת מקריע בין חסד וגבורה, הינו שגם בשעת הדין יוכל להיות גם כן נטיה לזכות, וכן להפך, לפי שבתקון האורות מועטים והכלים מרבים נמצא הפלי רחב לקבל גם ב' הפכים.

וכמו באדם שדעתו רחבה יוכל לסבל ב' הפכים יחד וישפנו במחו ולבו שמצד זה יש סכרא לזכות אף על פי שמצד אחר יש סכרא לחוב כו'. והרי בתקון מתיתדים חסד וגבורה יחדו, והו ענין ג' קוין.

ואמנם בעובדא זו דיעקב ועשו, שהיה יעקב צריך להמשיך לו המקיף דתהו שהוא בחינת האור דתהו שבלי גבול כו', לכך הצריך להעלות מ"ן לשם. וידוע שהמ"ן צריך להיות לפי אפן ההמשכה שרוצה להמשיך, משום שלפי אפן ההעלאה כך היא ההמשכה.

והואיל וכן מאחר שבתהו הנה רק ב' קוין כנ"ל, לכך הצריך יעקב לעשות עצמו גם כן בדוגמא זו.

וזהו ויחן את העם כו' לשני מחנות, להיות דוגמת עולם התהו שלשם היה זה תחת זה ולא בציור ג' קוין כנ"ל, ועל ידי זה יתקשר בעולם התהו להמשיך האור מקיף כו'.

טעם שליחת המנחה לעשו

ומזה הטעם עצמו יובן הטעם מה שהקריב יעקב המנחה עזים מאתים כו'.

שענין מנחה זו היא העלאת מ"ן להמשיך המקיף הנ"ל, והוא על דרך ענין

ויצו אתם לאמר כה תאמרו לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לכן גרתי ואחר עד עתה (גרתי בנימטריא תרנ"ג, כלומר עם לכן הרשע גרתי ותרנ"ג מצות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, רש"י)

(לב ב)

זרע קדש

רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א

על האדם ללמד מהרשעים מוסר השכל כמה יש לדרך ולהשתוקק לקדשה

באמת צריך האדם ללמוד גם ממעשי הרשע, על דרך שכתבו בספרי מוסר, שילמד האדם מהרשעים, איך לא ישנו אם לא ירעו, ונגזלה שנתם אם לא יכשילו (משלי ד טו), מחמת שתאונתם בוער בקרבם במאד מאד, ולאור יקום רוצח כו' ועין נאף שמרה נפש (איוב כד יד-טו).

וכל התחבולות עושים למלאות רצון היצר הרע ותאונת הרעה – מזה ילמד איך לעשות תחבולות ולהתגבר בעבודתו ותברך שמו במעט שנות מעט תנומות ויכל מיני התגברות וכו'.

יעקב אבינו למד מתחבולות לכן דרכים לעבודת הבורא

וזיהו הנה ענין היות יעקב אצל לכן הרמאי שהחליף את משפחתו עשרת מונים בכל מיני תחבולות, וכן מפל עשיותיו של לכן ברשעתו, מהכל למד אבינו יעקב ממנו דרך לעבודתו ותברך שמו בתחבולות ותכמות גדולות.

על ידי כן ברר מלכו את כל ניצוצות הקדשה

ועל ידי זה ברר מאתו כל הניצוצות קדושות, כמו שפרשתי (בראשית לא א) ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, וכן (שם יד) העוד לנו חלק ונחלה בבית אבינו על דרך זה כמו שבארנו במקום אחר.

כי כל התורה הוסדה בדרך זה בצמצומים ומדידות, מפני שהיא מבחינת התקון שהאורות מצמצמים תוף הכלים ולכן מודקדקת גם בן בכמה מיני צמצומים ודקדוקים כו'.

אבל יעקב העלה מ"ן לבחינת המקיף דתהו בפ"ל, שהוא אור גדול בבחינת אין סוף, שלכן לא יכול הפלי להכילו ונשארו בבחינת מקיף, (לכך שלח המנחה שהוא העלאת מ"ן לשם) אף בהמות טמאות גמלים מניקות כו', וכלן היו חיינ ולא שחוטין כו'.

כי להיות האור בבחינת אין סוף, לכן אין שם הצמצומים והדקדוקים, כי אין סוף ברוף הוא כל יכול לסבל הכל, אף טמאין ושיהיו חיינ כו', שאין נמצא שם דקדוקים וצמצומים כלל.

וכמאמר רז"ל גבי חזיר שעתיד לחזר ולטהר, הינו לעתיד לבא שיבלע המנות לנצח ואז יתגלה עצמות אין סוף ויוכל גם חזיר להתעלות, מה שאין בן עתה.

לכן יעקב ששלח המנחה לעשו, שהוא העלאת מ"ן למקיף דתהו שבבחינת אין סוף, שלח גם בן דברים טמאים.

הטעם ששלח גמלים מניקות

ולכך שלח גם בן גמלים מניקות, כי אדרבה, שרשן של גמלים הוא מאד נעלה, כמו שנאמר באלעזר עבד אברהם שלקח יו"ד גמלים מגמלי אדניו וכל טוב אדניו בידו (בראשית כד י), והוא ענין כגמל עלי אמו כו' (תהלים קלא ב).

וכל זה לא הנה יכול לעשות רק יעקב וקדם מתן תורה, אבל אנחנו כבר נתן לנו התורה מבחינת התקון, ומה שהוא טמא ואסור על פי התורה הוא מרחק ולא יוכל להתעלות כלל כו', והפרכת תפירת הנפש באכלה חלב כו' יבוצא:

עם לכן גרתי ואחר עד עתה (לב ה)

אהבת שלום

רבי מנחם מנדל מקוסיוב זיע"א

באור הענין באפן נפלא על דרך משל

יש לבאר על דרך משל, לאדם שנתארח אצלו אורח חשוב והגון עד למאד, ובנהג שבעולם שכל מה שהאורח מתעכב יותר נופל החשיבות יותר, וכמבאר בפרוש רש"י בפרשת פנחס (כט לו) בשם המדרש (כמ"ד כא כג).

אבל באשר האורח רוצה לסע לביתו, בעל הבית, מצד שקשה עליו פרוצתו, מעכבו להתעלס עמו באהבים בסעודה של רעות, ומחמת זה מתעכב האורח, ושוב שנית פשבא לסע עושה עוד סעודה.

נמצא שבכל פעם נקרא אורח מחדש כשעה ראשונה, כי מצדו לא תבצר הנסיעה - רק העכוב הוא מבעל הבית שרוצה להתעלס עמו באהבים בסעודה של רעות.

באור 'ואחר עד עתה' על דרך הנ"ל

וזיהו שאמר יעקב עם לכן גרתי ואחר עד עתה, פרוש הגם שהייתי אצל לכן הרשע כ"ב שנה, אף על פי כן הייתי אצלו בבחינת גר ואורח, כי בכל פעם שרציתי לסע לביתי עכבני מחדש ונעשיתי אורח מחדש.

דיוק בנסח הזמירות 'דורשי ה' זרע אברהם אוהבו המאחרים לצאת מן השבת וממקרים לכא'

ועל דרך זה יש לבאר החרו בזמירות ליל שבת (ומר כל מקדש) 'דורשי ה' זרע אברהם אוהבו המאחרים לצאת מן השבת וממקרים לכא', דקשה מה דנקט שלא פסדר, דהא ביאת השבת קודם ליציאת השבת.

ועל דרך משל הנ"ל תישב, כי באמצעות עכוב נסיעת האורח לביתו, על ידי זה

באור דברי רש"י 'עם לכן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי' כל דרך הנ"ל

וזיהו שרמזו כאן לעשו עם לכן גרתי בגימטריא תרי"ג, פרוש שעמו ועל דו של לכן הרשע 'תרי"ג מצות שמרתי', שלמדי מאתו איך להתגבר על היצר הרע בתחבולות.

וזיהו שפרש רש"י 'כלומר עם לכן הרשע גרתי ותרי"ג מצות שמרתי', להורות הפרוש הזה - שמרשעתו של לכן למדי איך להזהר בשמירת תרי"ג מצות, והורה לעשו בזה שלא יהיה יכול להתגבר עליו ולבטלו מעבודתו ותברך שמו, ואדרבא ממנו יקח ראיה איך לעבד ה'.

באור 'ויהי לי שור וחמור'

וזיהו שאמר גם כן ויהי לי שור וחמור, 'שור' בחינת הקדשה בהמה טהורה, 'חמור' בחינת הקלפה טמאה, שגם קלפת חמור היה לי לטובה לעבודתו ותברך שמו כנ"ל לקח ממנו ראיה לעבודתו ותברך שמו, כי גם מהקלפה עצמה והיצר הרע יכולין ללמד עבודתו ותברך שמו.

על דרך הנ"ל שלוקחין ראיה מאת היצר הרע איך רודף אחר האדם תמיד ואינו מרפה ממנו אפלו רגע אחת פלל וקלל, כך ילמד האדם איך לא ירפה מעבודתו ותברך שמו.

'צאן' גם כן מורה על בחינת הקדשה צאן קדשים, ועבד ושפחה בחינת הקלפה, הכל היה לו סיוע לעבודתו ותברך.

וגם לעשו אמר באמת אחר כך 'עד אשר אבא אל אדני שעירה', שגם ממנו ילמד איך לעבדו ותברך שמו:

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות

השחר (לב כה)

אור התורה

רבי שלום תאומים זיע"א

יש לידע בכרוז שמטרת ירידת נשמת האדם לעולם היא לברר ניצוצות ולא לכלות ימי חייו בהבל ושטות

ידוע תדע, שביאת האדם בעולם הזה, לא בא לאכל ולשתות ולעשות כל מי חיי הכלו בעבודת עולם הזה, וקל וחומר שלא בא לעשות אסורים דאורייתא.

כי בעבור זה לא האציל המאציל חלק אלהי ממעל לאדם לעבור בספנה סכנות האורבים על האדם להפילו לבאר שחת חס ושלום.

רק פגנתו לשלח נשמות ישראל בעולם הזה להוציא קר מזולל ולברר ברוגי ניצוצות שנאבדו על ידי שבירת פלים.

לשבר את האון יש לבאר שירידת הנשמה לעולם היא מחמת שעל ידי כן תעלה ותביא רוח כפול בהעלאת הניצוצות

ולדבר בסוד – מפני מה היתה פגנת היוצר בזה, על זה נאמר אין לך עסק בנסתרות ובנימוסי מלכא אין לך עסק.

ודגמא הוא פהאי זורע שפזריע בארץ דברים הנגמרים לאכילה והוא מפסידו בארץ, והאיך עושים זאת, אף מחמת שידוע הזורע שפפלים לתושיה ימצא, ששים תלקים על חלק אחת ימצא.

כמו כן לשבר האון הגשמי, היה דבר זה מאתו יתברך שמו, בכדי שיהיה התגלות מדת הרוממות שלו על ידי עבודת האדם שיעבד ויוציא כל האבודות שנאבדו בשעת

מתחדשת חשיבות האורח בכל פעם ככשעה ראשונה.

והנה שבת קדש נקרא אורח חשוב, על דרך הש"ס (שבת ק"ט). רב נתמן בר יצחק מכתף ועייל מכתף ונפיק אמר אלו מקלעין לי רבי אמי ורבי אסי מי לא מכתפנא קמייהו, וקראת לשבת ענג כתיב (ישעיהו נח יג).

מעלת הכנה לשבת מיום ראשון

ומי שמכין עצמו מיום א' על שבת קדש, על דרך אמרם ז"ל (ביצה טו). מחד בשבתא לשבתא, הכנה זו תתיחס ותתדמה לעכוב נסיעת האורח – ועל ידי זה מתחדשת בכל פעם חשיבות השבת וכסופא דיליה לזכות שוב שנית לקדשת השבת קדש, ועל פן נקט 'המאחרים לצאת מן השבת' קדם 'וממחרים לבא', וד"ל:

ויותר יעקב לבדו (שכח פכים קטנים וחזר עליהם,

רש"י) (לב כה)

לקוטי יהודה

רבי יצחק מאיר מגור זיע"א

זהו שלא לאבד את חלקו הנתן לו מהשמים בין בגשמיות בין ברוחניות

פרש רש"י ז"ל (מגמ' חולין צא). שכח פכים קטנים וחזר עליהם עין שם. אבי אדוני זקני הרב הקדוש החדושי הרי"מ זצ"ל אמר בשם האר"י זצ"ל, שנצטרף לדעת שכל דבר שנתנו לו לאדם מן השמים יש לו שיכות לזה, ויש להזהר לא לקלקל ולאבד אותו הדבר.

והוסיף אבי אדוני זקני הרב הקדוש החדושי הרי"מ זצ"ל ואמר: ומכל שכן שנצטרף להזהר במעלות הנדבקים באדם שלא לקלקל וילאבד אותם:

הוא על ידי הרב המתקנו והמעלה אותו למעלה למשפיל.

ולכן צריך האדם בכל עת ורגע לרב פנה, ולא יאמר פאשר ילמד אצל רב אחד למוד אשר אמרנו, ואם חס ושלום פסק ממנו הרב, לא יאמר הוא הנה ראוי להיות רבו אבל לא אחר.

גם אחר מיתת הרב יש מיד לחפש רב אחר **חס** ושלום לא יאמר פן, כי הוא ענף מחטא העגל שאמרו ופתו הערב רב לישראל ואמרו להם 'כי זה משה האיש וגו' לא ידענו מה הנה לו' (שמות לב א) וכהיום אין לנו רב, ואהרן וחור לא נחשב בעיניהם לכלום, לכן אמרו שיעשה אהרן להם מנהיג שינהיג אותם, כי לא יהיה להם עוד רב כמשה, וחזין מזה אין להם רב.

ומחמת זה נתפתו, כי הוא דברים המתלישבים על הלב, לכן עשו מה שעשו. אבל האמת לא כן הוא, רק שלא יהיה אפלו רגע אחת בלא צדיק, ויבחר לו תקף רב אחר שיעלה נשמתו לשרשו וכו'.

באור 'עשה לך רב' - תמיד ללא הפסק **לכו** אמרו וי'ל בלשונם הטהור (אבות פ"א מ"ו) 'עשה לך רב', תמיד בלי הפסק רגע תעשה ותעשה, ואפלו שיעלה בשלך שאין זה רב כמו רב שהנה לך מקדם, עשה אותו רב אחר לרב עליך וכו'.

'ויותר יעקב לבדו' - ללא צדיק, ולכן 'ויאבק איש עמו' - הי"ם **וזה** פרוש הפסוק. ויותר יעקב לבדו, רצה לומר פאשר נשאר בחינת יעקב הצרכים לצדיק, 'לבדו' בלא רב, וכאשר אינו משגיח על זה, אז ויאבק איש שדה איש משחית הוא

שבירתו, ויקרא רחום וחנון ושאר מדותיו, וקזה יתגלה מלכותו.

באור 'אבדתו ואבדת אביו אבדת אביו קודמת על דרך הני"ל **וזה** פונת רז"ל (ב"מ לג) אבדתו ואבדת אביו אבדת אביו קודמת, רצה לומר פאשר צריך האדם להעלות אורות ברוחי ניצוצות שנאבדו על ידי אביו, וגם פן הוא טרוד להשיב אבדתו המטל עליו.

צנה לנו המשנה הזאת שאבדת אביו קודם, כי עקר מה שנתן השם יתברך לאביו חיים מחמת גזע טבא דיפוק מיניה, ויעלה את אביו ויבמילא אבדתו גם פן ימצא.

באור 'אבדת אביו ואבדת רבו' על דרך הני"ל **'אבדת** אביו ואבדת רבו', רצה לומר פעם צריך הרב לתלמיד שיהיה אותו, כי הרב הוא פשר צבא המלחמה שמנהיג פללות המלחמה, ועל דברים קטנים אינו משגיח, ולדברים קטנים הוא צריך לבצלי המלחמות.

הרב מתקן שרש התלמיד ולכן חשוב יותר מהאב שרק מכיאו לעולם הזה **וכמו** כן הרב מתקן כל שרש ושרש נשמה של תלמידיו, ודברים קטנים עושה התלמיד, ולזה צריך להשיב אבדת רבו שהוא פאלו ילדו, כי אביו לא הביא אותו אלא לעולם הזה, ורבו מכיאו בתקונו שמתקן שרשו למעלה להביא אותו לעולם הבא, ואם אביו רבו הוא בודאי אבדתו קודמת.

כיון שעקר ביאת האדם היא להעלות הניצוצות וזוכה לכך על ידי הרב - יש לזהר לא לשאר לרגע אחד ללא רב **וכלל** דברינו, שעקר ביאת אדם, לקים מצות השבת האבדה לאביו שבשמים, וזה

פרשת וישלח

בטעם השם 'פניאל' נאמר 'פי ראיתי אלקים פנים אל פנים', ונמצא 'שְׁשִׁי פְּנִים' 'יש כאן, פני יעקב ופני האלקים.

ועל פי זה מוכן בפשטות, ש'ב' השמות הם על אותו המארג, אלא שבהיות יעקב במקום שבו ראה פני האלקים, קרא המקום 'פניאל' על שם 'פני אפל', ואלו 'פאָשור עבר' מן המקום, נקרא 'פנואל' על שם פניו (של יעקב) שראו אלקים — 'פנו אפל' [ד'פנו] נופל על לשון 'פניו', כאלו נאמר 'פניו (א) אפל'.

קשור באור זה עם הפרוש הפנימי שבכתוב ופרוש זה מתאים גם עם הפרוש הפנימי בכתוב זה, דהנה מבאר באור התורה להצמח צדק (פרשתנו רמ, ב ואילך. שם כרך ה' תתעה, ב ואילך), ד'פניאל כי ראיתי אלקים פנים אל פנים' הוא כענין מה שנגאמר 'לך אמר לפי בקשו פני את פניך הויה אבקש' (תהלים כו ח), שהיא העבודה מצד פנימיות הלב, שבה מתגלית בחינת 'פניך הויה', הפנימיות שלמעלה, להיות בגלוי 'פנים אל פנים'.

ונמצא שיש כאן שני ענינים: 'בקשו פני' — שהקדוש ברוך הוא 'מבקש' את הפנימיות דהאדם, ו'את פניך הויה אבקש', שהאדם מבקש ונמשך להפנימיות דלמעלה. והם הם שני הענינים ד'פניאל' ו'פנואל', הפנימיות דלמעלה (פני אפל) ופנימיות הלב שלמטה (פנו אפל).

באור נוסף בשני בין 'פניאל' ל'פנואל' והנה באור התורה שם (רמב, ב ואילך. וראה שם כרך ה' תתפא, אפב) יש עוד פרוש בהשגיו מ'פניאל' ל'פנואל'.

ד'פניאל' היא עצם העבודה שמצד פנימיות הלב פנ"ל, וזהו גם מה שנגאמר 'פניאל' ביו"ד, כי ההתקשרות והדבקות עם הפנימיות דאלקות קשורה עם בטול מציאיות

הס"מ, עמו, רצה לומר דגם דעתו של האדם הנה מסייע לזה ההתגברות, כי אינו בוחר לו תקף רב וצדיק לנשמתו.

אך פאָשור 'עלה השחר', רצה לומר שנותן האדם שחר וחקר לדבר זה, אז יעלה ממנו אותו האיש, וזה פרוש הכתוב עד עלות השחר, דבר זה של האיש הוא עד עלות השחר, והבן:

ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי ראיתי אלקים פנים אל פנים גו' וזרחה לו השמש כאשר עבר את פנואל גו' (לב לאסלב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א 'פניאל' ופנואל' הם אותה משמעות **מצינו** לעיל (בפרשת בראשית) גבי שם 'תנה' — 'ויקרא האדם שם אשתו תנה כי היא היתה אם כל חי' (בראשית ג, ט).

ובפרוש רש"י: תנה, נופל על לשון חיה שמחיה את ולדותיה, פאָשור תאמר מה הנה לאדם בלשון חיה.

ויש לומר, שגם 'פניאל' ו'פנואל' הוא על דרך הא ד'תנה נופל על לשון חיה, ד'פניאל' ו'פנואל' הינו הך, כי החלוק בין היוד והגוי' אינו בעקר התכה אלא רק בשמוש התכה.

'פניאל' נאמר 'בשעת מעשה' על פני יעקב ופני האלקים ופנואל' נאמר לאחר מכן רק על פני יעקב שראו את פני אלקים

ואין רש"י צריך לפרש טעם החלוק בין שמוש היוד ושמוש ה' ב' השמות ד'פניאל' ו'פנואל' — כי מוכן הוא מהכתוב עצמו:

דָּבַר בַּלְעָדוֹ יִתְבַרֵךְ, וְאֵלֹהֵי הוֹ מוֹרָה עַל הָאוֹר
הָאֱלֹקִי כְּפִי שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה לְמִטָּה בְּתוֹךְ
גְּדוּרֵי הָעוֹלָם – הֲרֵי זֶה רַק מִצַּד הַגְּלוּיִים
דְּאֵלֻקוֹת, שֶׁהֵתְגַלְּתוּ דְּפִנְיָמִיּוֹת הָאֱלֻקוֹת הַיָּא
לְמַעְלָה מִגְּדֵר הָעוֹלָמוֹת (וּפּוֹעֵלָת בְּהֵם בְּשׁוּל,
נִקְדָּה דְּאוֹת יו"ד), וְרַק הֵתְגַלְּתוּ הַמְצַמְצָמֶת
שֶׁל הָאוֹר הָאֱלֹקִי נִמְשָׁכֶת בְּמִצִּיאוֹת הָעוֹלָמוֹת
(וְהִיא הַנְרַמְזֶת בְּאוֹת יו"ד);

אֲכַל מִצַּד הַפְּנִימִיּוֹת וְהַעֲצָמִיּוֹת דְּאֵלֻקוֹת, כְּפִי
שֶׁהוּא יִתְבַרֵךְ לְמַעְלָה מֵהַגְּדֵרִים דְּמַעְלָה
וּמִמִּטָּה, הֲרֵי הוּא נִמְשָׁךְ בְּכָל מְקוֹם בְּשָׁנָה,
לְמִטָּה כְּמוֹ לְמַעְלָה.

וְאִזִּי אֵין חֲלוּק בֵּין הַבְּטוּל דְּאוֹת י" הַהִמְשָׁכָה
דְּאוֹת ו', שֶׁהַבְּטוּל דְּאוֹת יו"ד, שֶׁהוּא
בְּטוּל מִחֻלָּט (מִצַּד הַתְּגַלְּתוֹת הָאֱלֻקוֹת שֶׁלְמַעְלָה
מִן הָעוֹלָמוֹת), נִמְשָׁךְ בְּמִצִּיאוֹת הָעוֹלָם עֲצָמָה,
חֲבוּר דְּאוֹת יו"ד וְאוֹת ו'.

רַמְזוֹ לְהַנְבִּיל בְּשֵׁנֵי הַשְּׁמוֹת 'פְּנִיאל' וּפְנוּאל' –
'פְּנִי א-ל' וּפְנוּ א-ל'

וַיֵּשׁ לְזִמְרָה, שֶׁעֲנִינָן זֶה נִרְמָז בְּפְרוֹשׁ שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת
'פְּנִיאל' וּפְנוּאל' – 'פְּנִי אֶפְל' וּפְנוּ
אֶפְל':

עַל הַפְּסוּק (וַיִּקְרָא כו"ו) וְנִתְתִּי פְנֵי בָּכֶם פְּרִשׁ
רְשִׁי כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּטוֹבָה וּפְנִיָתִי אֲלֵיכֶם
כִּף נֶאֱמַר בְּרַעְיָה וְנִתְתִּי פְנֵי מְשֻׁלוֹ מְשֻׁל לְמִלְךָ
שֶׁאֵמַר לְעַבְדֵּי פוֹנָה אֲנִי מִפְּל עֶסְקִי וְעוֹסֵק אֲנִי
עִמָּכֶם כו"ו.

שְׂמִפְשֻׁטוֹת לְשׁוֹן רְשִׁי מוּבָן, שֶׁמִּפְרֵשׁ תְּבַח
'פְּנִי' מִלְשׁוֹן 'פְּנִיָה' (כְּמוֹ לְשׁוֹן
'וּפְנִיָתִי'), וְעֲנִינָה שֶׁל 'פְּנִיָה' הַנְרַמְזֶת בְּלְשׁוֹן
'פְּנִי' (מִלְשׁוֹן פְּנִים) הוּא – שֶׁפּוֹנָה אֲנִי מִפְּל
עֶסְקִי וְעוֹסֵק אֲנִי עִמָּכֶם, הֵינּוּ 'פְּנִיָה' בְּכָל
מְהוּתוֹ וְעֲצָמּוֹתוֹ (שֶׁלְכֵן נִרְמָזֶת בְּלְשׁוֹן 'פְּנִי',
הַמּוֹרָה עַל הַפְּנִימִיּוֹת וְהַעֲצָמִיּוֹת, כְּפְרוֹשׁ רְשִׁי
עַל הַפְּסוּק 'פְּנִי לְלִכּוֹ' – 'אֲנִי בְּעֲצָמֵי אֲלֵךְ'),
שֶׁפְּנִיָה זֶה אֵינָה קְשׁוּרָה עִם צְמֻצוֹם כו', אֲלָא

הַתְּחַתּוֹן, עַד שֶׁלֹּא נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ אֲלָא נִקְדָּה
בְּעֻלְמָא, בְּדוּגְמַת הַנְקֻדָּה דְּאוֹת יו"ד.

אֲמַנִּים תְּכֻלִּית הָעֵבֹדָה הִיא – לְהַמְשִׁיךְ אֲלֻקוֹת
בְּעוֹלָם, וְזֶהוּ שֶׁלֹּאֲחֲרֵי 'פְּנִיאל', כִּי רֵאִיתִי
אֲלֻקִּים פְּנִים אֶל פְּנִים, בָּא הָעֲנִינָן דְּוַיִּזְרַח לוֹ
הַשְּׂמֵשׁ פְּאֶשֶׁר עֵבֶר אֶת פְּנוּאֵל, בְּנֵא ו', שֶׁהוּא
הַמְשָׁכֶת אֲלֻקוֹת בְּעוֹלָם (כְּפִדּוּע דְּאוֹת ו') מוֹרָה
עַל (וְצִיּוּרָה) הַמְשָׁכָה מִלְמַעְלָה לְמִטָּה).

וּפְרוֹשׁ זֶה, דְּפְנוּאֵל, בְּנֵא ו' מוֹרָה עַל הַהִמְשָׁכָה
לְמִטָּה בְּעוֹלָם, מֵתָאִים עִם פְּרוֹשׁ הַבְּחִי
בְּטַעַם הַשְּׁנוּי מִפְּנִיאל' לִפְנוּאֵל, דְּבִהִיּוֹת
מִחְשַׁבְתּוֹ מִשׁוֹטְטוֹת בְּעֲנִינָן הַמְלֻאָךְ קָרָא אֶת שֵׁם
הַמְקוֹם פְּנִיאל בְּיו"ד לְרָמֵז עַל הַמְלֻאָךְ הַזֶּה
שֶׁהוּא הָעֲשִׂירִי בְּמַעֲלוֹת הַמְלֻאָכִים הַנִּקְרָאִים
אִישִׁים וְכֹאשֶׁר עֵבֶר אֶת הַמְקוֹם הַהוּא וְנִתְפָּשֵׁט
מִן הַמְחֻשְׁבָּה הַזֹּאת חֲזוֹר בְּתַחֲלָה לְהַרְגִּישׁוֹת
הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁהוּא שֵׁשׁ קְצוּוֹת עַל בֶּן הַזְּכִיר
פְּנוּאֵל בְּיו"ד.

קְשׁוּר שְׁנֵי הַפְּרוֹשִׁים

וּבְכַפְשׁוֹת נִרְאָה, שֶׁפְּרוֹשׁ זֶה בְּפְנוּאֵל' הוּא
הַפֶּךָ מִפְּרוֹשׁ הַנִּלְבֵּל בְּפְנוּאֵל' שֶׁקָּאִי
עַל פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב דְּהָאֲדָם (הַמְבַקְשֵׁת) הַפְּנִימִיּוֹת
דְּלְמַעְלָה, 'פְּנִיָה הוּיָה', שֶׁהֲרֵי לְפְרוֹשׁ זֶה קָאִי
עַל הַהִמְשָׁכָה לְמִטָּה בְּעוֹלָם.

אֲכַל בֵּינָן שְׁבִי הַשְּׁמוֹת דְּפְנִיאל' וּפְנוּאֵל'
הֵם שֶׁל מְקוֹם אֶחָד, מִסְתַּבֵּר לְזִמְרָה,
שֶׁלְכָל הַפְּרוֹשִׁים, גַּם הַשֵּׁם 'פְּנוּאֵל' שֶׁיֵּךְ לְהָעֵבֹדָה
שֶׁמִּצַּד פְּנִימִיּוֹת הַלֵּב.

כַּאֲדָר עֲנִינָן עַל פִּי מוּכַנִּים שֶׁל הָאוֹת י' וְהָאוֹת
ו'

הַסְכַּרְתָּ הָעֲנִינָן: זֶה שְׁאוֹת יו"ד שֶׁהִיא נִקְדָּה
בְּלִבָּד, וְאוֹת ו' הַמּוֹרָה עַל הַהִמְשָׁכָה
מִלְמַעְלָה לְמִטָּה, הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים זֶה מִזֶּה.

שֶׁהַבְּטוּל דְּאוֹת יו"ד מוֹרָה עַל הַגְּלוּיִים דְּפְנִימִיּוֹת
הָאֱלֻקוֹת, שֶׁמִּצַּדָּה אֵין מְקוֹם לְשׁוֹם

פרשת וישלח

סכתה ויכן לו בית וגו', אשר יעקב אבינו עליו השלום המשיך את זמן החתימה טובה מראש השנה ויום הכפורים עד לסכות, דהיינו ליום הושענא רבה.

ויכן – אחר זאת הבין, אשר לו בית – שגם יום זאת חנכה שמשלימין הדלקת הל"ו גרות ודחנכה, גם הוא זמן להמשיך את גמר החתימה טובה עד אליו, ודברי פי חכם חן. **היוצא** לנו מדבריו, אשר גם זמן התשובה נמשך ומגיע עד ימי החנכה, ומי שנתרשל במלאכתו ואחר עד פה, עדין יש ספק בידו לתקן ולשוב אל בוראו ועל ידי זה להיטיב לעצמו את החתימה:

ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ וגו'.
ויקח וגו' במאה קשיטה. ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. ותצא דינה בת לאה וגו'.
וירא אתה וגו' (לג יח-ט)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

זמן שהסטרא אחרא עומדת להתבטל היא מתגברת ככל כחה

יש לדקדק, מפני מה אחר שהשיג יעקב אבינו וקנה כל השלמות הזאת ארע לו זה המעשה, וכתוב (משלי יב כא) 'לא יאגה לצדיק כל און'.

ואפשר, דידיע דהסטרא אחרא גינן שרואה שחקדשה מתגברת וממילא היא מתמעטת וקרובה להתבטל, מתחזקת בכל מאמצי כחה ומקטרגת קטרוג אחר קטרוג אפלו על דבר קל, אולי תמצא לשלח יד בקדשה ולעשות איזה פגם חס ושלום.

וכמו שמצינו בשעת קבלת התורה, שהיו ישראל כל העדה כלם קדושים ופסקה

זהו כפי שהוא יתברך פונה בכל עצמותו לישראל.

זו שמצד עצמותו יתברך, נמשכת למטה כמו למעלה, חבור דאות יו"ד ואות ו' פנ"ל.

וזהו גם התוהו בין שני הפרושים ב'פניאל' – העבודה שמצד פנימיות הלב, ומלחמתו עם 'שרו של עשו' – שאין הם שני ענינים שונים, אלא הינו ה', כי שלמות העבודה ד'בקשו פני את פניך הויה אבקש' היא כאשר הבטול שמצד פנימיות הלב נמשך בגלוי בכל תקפו בכל עניניו (גם בחיצוניות שלו).

וכן הנה אצל יעקב, דמלחמתו עם 'שרו של עשו' היתה כח דבקוהו בה' מצד פנימיות הלב, דגם כפי ש'ירד' ונמשך להתעסק עם 'שרו של עשו' (להתגבר עליו ולנצחו) לא נתמעט מדוגת דבקוהו ובטולו לה', שהנה בבטול מחלט זה בכל מצב.

שזהו גם מה שנצחוננו על שרו של עשו הנה באפן של 'שרית עם אלקים', מלשון שררה, שענין ההתאבקות הנה רק מצד ה'איש' (וואבק איש), שרו של עשו.

אבל מצד יעקב הנה הנצחון באפן של 'שררה', פיון שנצחוננו הנה כח דבקוהו באלקות באפן ד'ראיתי אלקים פנים אל פנים', פנ"ל (חלק לה עמ' 216 ואילך):

ויעקב נסע סכתה ויכן לו בית וגו' (לג יז)

דבר חיים

רבי חיים מרדכי מנדבורנא זיע"א

רמו על המשכות זמן החתימה מסכות עד חנכה כפסוק 'ויכן לו בית'

כבוד קדשת זקני הרפי רבי מרדכי זיע"א פרש הפתוב בפרשת וישלח ויעקב נסע

הִרְבוּ עָלַי מֵאֵד מֵהֵר וּמִתֵּן וְאֶתְנָה (לר יב)

אֵךְ פְּרִי הַתְּבוּאָה
 רַבֵּי צְבִי הֵיטָּל מִלִּיסְקָא זִיע"א

על ידי שדומה האדם שהמצות הם מועטים
 יוכל להרבות ולהדר בהם

יש לומר דהתורה הורה לנו בזה, דהנה אָמְרוּ
 חו"ל דמפְרָשֶׁה זו של אותו רִשְׁעֵנו אָנוּ
 לַמִּדִּין עֲבַדְתוּ שֶׁל שְׁמוֹ יִתְבַּרֵּךְ וְאֶתְנָתוּ שְׁצַרְיָךְ
 לְהִיּוֹת בְּחֻשׁוֹקָה וְיִדְבּוּקָה (כ"ד פ ז).

יש לומר גם כן שמתורה למדה לנו, שְׁצַרְיָךְ
 לְכָל אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לְדַמּוּיָהּ בַּנְּפִשְׁיָהּ שֶׁכָּל
 הַתְּרִי"ג מִצְוֹת מוֹעֲטִין מִהֶּם, וְעַל יְדֵי זֶה יִרְצָה
 לַעֲשׂוֹת לְכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כְּמֵה עֲנָפִים וּגְדִרִים
 כְּדֵי לְהִרְבּוֹת הַמִּצְוֹת, וְזֶה ה'רְבוּ עָלַי מֵאֵד מֵהֵר
 וּמִתֵּן וְאֶתְנָה':

**וַיַּעַל מַעְלֵיו אֱלֹהִים בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲתוֹ, וַיַּצֵּב
 יַעֲקֹב מַצְבֵּה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר דִּבֶּר אֲתוֹ מַצְבֵּת אָבִן
 וַיִּסֵּד עָלֶיהָ נֹסֵד וַיִּצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן** (לה יג-יד)

עֲבוֹדַת יִשְׂרָאֵל

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מִקוֹנִינִץ זִיע"א

בדברי רש"י 'איני יודע מה מלמדנו רמזו
 סוד גדול

וַיַּעַל מַעְלֵיו אֱלֹהִים וְגו' וּפְרָשׁ רַש"י אֵינִי
 יוֹדֵעַ מַה מִּלְּמַדְנִי, וּמִסְתַּמָּא סוּד גְּדוֹל
 נִרְמָז בַּסּוּק הַזֶּה, אֲמָנָם נִבְאָר לְפִי דְרַכְנֵנו אֵיזָה
 רְמָז קֶצֶת שְׁנוּכַל לְדַרְשׁ בּוּ.

כל צדיק ממשיך קדשתו ויתברך על פי עבודתו

הנה כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לְפִי עֲבוֹדָתוֹ אֵת ה'
 בְּאֵיזָה בְּחִינָה מְמַשֵּׁף בּוֹ קְדֻשַׁת הַבוּרָא
 יִתְבַּרֵּךְ, וְאֶתְעֲרוּתָא דְלִתְמָא אֶתְעֲרוּתָא דְלַעֲלָא
 לְהַשְׁרָאת הַשְּׂכִינָה בְּבְחִינָה הַזֹּאת.

וְהִמְתֵּן (שבת קמח:), וְזָהוּ בְטוּל סְטָרָא אַתְרָא,
 וְלִפְיֶכָךְ אָמְרוּ רַבּוּ"ל (שמו"ר לב א) 'חֲרוּת
 עַל הַלְחָתוֹ' (שמות לב טז) [אַל תִּקְרָא 'חֲרוּת'
 אֶלָּא 'חֲרוּת', חֲרוּת מֵיִצְרַר הַרְעָ], חֲרוּת
 מִמְּלֶאךָ הַמַּנּוֹת.

וַכִּינּוּן שְׁרָאתָה הַסְטָרָא אַתְרָא שְׂרוּצָה לְהַתְּבַטֵּל,
 קְטָרְגָה קְטָרוּג אַחַר קְטָרוּג וּפְתוּי אַחַר
 פְּתוּי, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה הַעֲגָל וְנִפְגְּמָה הַקְדוּשָׁה. וְכָךְ
 דְרַבָּה שֶׁל הַסְטָרָא אַתְרָא תְּמִיד עִם הַקְדוּשָׁה.

כינון שזכה יעקב למעלה עליונה התגברה
 הסטרא אחרא כנגדו

וַכְמוֹ כֵּן הָכָא בַּיַּעֲקֹב אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,
 בְּחִיר שְׂבָאָבוֹת (כ"ד עו א), כִּינּוּן שְׂבָא
 שְׁלוֹם בְּקְדוּשָׁה עָלֵינוּ, וְנִצּוּל מִבֵּית לְבָן מְקוֹם
 קְנָא דְמִסְאָבוּתָא, וְכָא שְׁלוֹם לְאַרְצֵנוּ כְּנַעַן, וְקִנְיָה
 חֲלֻקַּת הַשְּׂדֵה מִיַּד חֲמוּר בְּמֵאָה קְשִׁיטָה.

וְמָה שְׂאֵמֶר קְשִׁיטָה, לְרַמֵּז לְשׁוֹן זְכוּת, כְּלוּמֵר
 בְּמֵאָה זְכוּיֹת, דְּהֵינּוּ, זְכָה יַעֲקֹב אָבִינוּ
 עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לְקִנּוּת הַמְקוֹם הַזֶּה וְלְהוֹצִיאֵנוּ מִיַּד
 הַסְטָרָא אַתְרָא בְּכַמְה זְכוּיֹת. וּבּוּדָאֵי שֶׁהַמְקוֹם
 הַזֶּה קְדוּשׁ וּמְקַדֵּשׁ, רַק שֶׁהֵיךְ תְּפּוּסֵי בְּיַד הַסְטָרָא
 אַתְרָא.

וְלִפְיֶכָךְ יַעֲקֹב כְּשֶׁקָּנְהוּ, מִיַּד וַיַּצֵּב שֵׁם מִזְבַּח,
 וְזָכָה עַד שֶׁקָּרָאוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 אֵל, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוּ"ל (מגילה יח.) מִהַמְקָרָא הַזֶּה
 דְּוַיִּקְרָא לוֹ אֵל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל.

וַכִּינּוּן דְּגָרָם יַעֲקֹב שֶׁעַל יְדֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים
 נִתְגַּבְּרָה הַקְדוּשָׁה כָּל כָּךְ, וְעַל יְדֵי סִבָּה
 כָּל דְּהוּ דִּתְצַא דִּינָה, דְּיִצְאָה יִצְיָאָה בְּעַלְמָא,
 כְּזֶה מִצְאָה הַסְטָרָא אַתְרָא מְקוֹם לְשַׁלַּח יְדָה
 עַד שֶׁעֲשֶׂתָה פָּגָם בַּקֶּשׁ:

פרשת וישלח

אבינו עליו השלום, פי כל צדיק מחיב בשעת הבהירות להכין עצמו ולהתאמן שלא יפל לגמרי אפלו כשיעבר זמן הבהירות.

וכבר כתבנו די מזה במקום אחר, ורמז בדברי שלמה עליו השלום 'ביום טובה היה בטוב וביום רעה ראה' (קהלת ז יד), עינין שם (יום ב' דפסח).

לכן צריך לתקע יתד במקום נאמן, ולהתקשר היטב בשעת הבהירות. וזהו שאמר הכתוב **ויצב יעקב מצבה**, דהינו שיהיה מצבה לבהירתו, ויסד עליה נסד ויצק עליה שמן, דהינו שהמשיך מחינין עלאין:

ויהיו בני לוטן חרי ויהימם ואחות לוטן תמנע
(לו כב)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זי"ע א

כיון שרודף האדם אחר הנאותיו מבטל תפלות ומצות

לוטן הוא אותיות 'נוטל', דזהו תחלת גרוי יצר הרע באדם, שמתחיל לטל הבלי העולם ולהתעסק בהם. וכשנותן לב להתעסק בהבלי העולם מונע עצמו מתפלות ומפיוצא, וכשנכנסים בלבו תאוות העולם מתנחם על התפלות והמצות שהיה עושה בראשונה, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (קידושין מ:): בתוהה על הראשונות.

וזהו שאמר ויהיו בני לוטן, דהינו, אלה הפעולות היוצאים מנטיילת והתעסקות בהבלי העולם, כשנכנסים בלבו תאוות העולם בא לו תרון אף על שלא היה מקדם לזה

מדתו של צדיק היא 'מקומו'

למשל אברהם אבינו עליו השלום היה עובד ה' יתברך מאהבה, ויצחק בפחד ויראה, ויעקב בתפארת, והמשיכו השראת שכינה על עצמן במדות הקדושות הנ"ל, נמצא שנקרא המדות הנ"ל 'מקום', שהיה המקום וגבול להשראת שכינתו על הצדיקים.

אי אפשר להשאר תמיד בלי לפל

והנה כל צדיק, מדי היותו בעולם הזה השפל, היה מי שיהיה, אי אפשר לו להתקיים תמיד בקדושתו בבחינה אחת תמידיות.

כאשר אנו רואים למשל שאי אפשר להמשיך הדבקות וגלוי האלהות כל היום כמו בשעת קריאת שמע ותפלה, או בימות החל כימי שבת ויום טוב.

וזה בכל אדם לפי בחינתו מרגיש קדושה יותר בעת רצון קריאת שמע ותפלה וימי קדש, ואחר כך יורד ממדרגתו עד שיתחזק ויתאמן לעלות במקדם. וזה היה רצון מלכנו להנהיג בן שוכני בתי חמר בעולם הגשמי, לבלתי היות להם תענוג תמידי, כי אז לא ירגישו פנודע.

הכנת יעקב מחינין לזמני נפילה

וזהו שאמר הכתוב ויעל מעליו אלהים, דהינו שנסתלק קדשת השראת אלהים, במקום אשר דבר אתו, כי ביי"ת של 'במקום' משמשת כמו 'עם מקום', דהינו שהכתוב מורה לנו איך שיך לומר הסתלקות השכינה, לזה אמר כי נסתלק עם המקום, דהינו המדה שהיא עובד בה לה', והבהירות ממילא נסתלק.

וזהו שאמר הכתוב ויצב יעקב מצבה, להורות לנו דרך חכמה אשר דרך בה יעקב

רְעִים וְלִשׁוֹן הָרַע כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בָּהֶם וּלְהַגִּיחַ בָּהֶם נֶגְדַּי בְּגֵי אָדָם, וְזֶהוּ וְעָנָה, מִלִּשׁוֹן עֲנִיָּה וְאֲמִירָה, תְּמִיד מוֹכֵן כִּי אִם לְעֵנֹת סָרָה:

♦ לְשׁוֹנוֹת שֶׁל אוֹר ♦

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית - מַעֲשֵׂה אֲבוֹת סִימָן לְבָנִים

קִדְשָׁה

שִׁל"ה הַקְדוּשׁ

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל הַלּוֹי הַרְנוּיִץ זִיע"א

יַעֲקֹב אֲבִינוֹ תִקַּן מְרַחֲצָאוֹת - נִקְיוֹן הַגּוּף
מֵעֲבֻרוֹת

וַיִּחַן אֶת פְּנֵי הָעֵיר (לג י"ח) וכו', רַבֵּי יוֹחָנָן אָמַר מְרַחֲצָאוֹת תִּקַּן לָהֶם וכו' (שבת לג), עֲנִין מְרַחֲצָאוֹת, נִקְיוֹן הַגּוּף הַגִּשְׁמִי בְּאִישׁ מִשְׁכִּיל וּמִבֵּינָן, יִחַשְׁבֵּי וַיִּתְעוֹרֵר שִׁיחֵיָהּ הַגּוּף נָקִי מִכָּל מַעֲשֵׂה עֲבָרָה, נָקִי כַפִּים וְכֵר לְכַב:

תְּפִאֶרֶת עֲזִיאל

רַבֵּי עֲזִיאל מִיִּיזְרְאֵל זִיע"א

'כִּיּוֹם אֲכַלְנִי חֶרֶב וְקִרַח בְּלִילָה' - חֲמִימוֹת
לְעֲבוֹרַת הַבוֹרָא וְקִרְיוֹת לִפְתוּי הַיָּצֵר

יּוֹם' רָמַז לְקִדְשָׁה וְלִילָה' רָמַז עַל דְּבָרִים הַשְּׁפָלִים שֶׁהוּא לִילָה וְחֶשֶׁד, וְזֶה (לא) מ' כִּיּוֹם' - כְּעֲבוֹרָתוֹ יִתְבַּרֵּךְ, הֵייתִי 'לְחֶרֶב' - לְעֵבֶר בְּחֲמִימוֹת, וְלִקְרַח בְּלִילָה' - לְצַנֵּן אֶת עֲצָמוֹ מִחֲמִימוֹת הַיָּצֵר, כְּדֹאִיתָא נוֹרָא בִּי עֲמָרָם (קידושין

:פא.)

רוֹדֵף אַחַר תַּאֲרוֹתָיו, וְתוֹקָה עַל הַמַּצּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה.

וְזֶהוּ חֲרֵי וְהִימָם, דְּהִינּוּ בָּא לוֹ חֶרֶן אֶף עַל מַצּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁהִיָּה עוֹשֶׂה וְתוֹקָה עֲלֵיהֶם, וְזֶהוּ וְהִימָם, לְשׁוֹן תְּמִיָּה.

וְכִיּוֹן שֶׁהִתְחִיל לִטַּל תַּאֲרוֹת הָעוֹלָם וּלְהִתְעַסֵּק בָּהֶם, זֶה גָּרַם לוֹ מְנִיעַת הַמַּצּוֹת, וְזֶהוּ וְאֲחוֹת לוֹטֵן תַּמְנַע, כְּלוֹמַר, נְטִילַת וְהִתְעַסְקוֹת בְּתַאֲרוֹת הָעוֹלָם הוּא סִבַּת מְנִיעַתוֹ מַעֲשׂוֹת מַצּוֹת, דְּזֶה תְּלוּי בְּזֶה, דְּאִם רָדֵף אָדָם אַחַר תַּאֲרוֹת הָעוֹלָם, מִמִּילָא מִתְבַּטֵּל מֵהַמַּצּוֹת:

וְאַלֶּה בְּנֵי צַבְעוֹן וְאִיהָ וְעָנָה הוּא עָנָה אֲשֶׁר מֵצָא אֶת הַיָּמָם כַּמְדַּבֵּר בְּרַעְיוֹתָיו אֶת הַחֲמָרִים לְצַבְעוֹן אֲבִיו (לו כ"ד)

פְּתוּחֵי חוֹתָם

רַבֵּי יַעֲקֹב אֲבִיחֲצִירָא זִיע"א

מְדַבֵּר לִשׁוֹן הָרַע שְׂקוּל כְּעוֹבֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה

צַבְעוֹן רוֹמַז אַחַר שְׁנֵתְלֵבֶשׁ בְּתַאֲרוֹת יֵצֵר הָרַע עֲבָרָה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה וְנִצְטַבַּע וְנִטְמַע גַּם גּוֹפּוֹ. וְהַפְּעֻלוֹת הָרָעוֹת הַיּוֹצְאוֹת מִזֶּה הוּא שְׁנֵהֶשֶׁב חֵס וְשְׁלוֹם כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהִים, וְעוֹסֵק תְּמִיד כִּי אִם בְּדְבָרִים בְּטָלִים וּבְלִשׁוֹן הָרַע וּבְדְבָרֵי נִבְלָה.

וְאֵין עוֹן חֲמוּר יוֹתֵר מִזֶּה, כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְזָכוֹרְנָם לְבִרְכָה (עֲרִיכִין טו:) שְׂקוּל לְשׁוֹן הָרַע כְּעֲבוֹדָה זָרָה וְכִשְׁפִּיכוֹת דָּמִים וְגִלּוּי עֲרִיזוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים יב ד) 'לְשׁוֹן מִדְּבַרֵּת גְּדוּלוֹת'. וְכוֹפֵר בְּעֵקֶר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שֵׁם פִּסְטוֹק ה) 'שִׁפְתֵינוּ אֲתָנוּ מִי אֲדוֹן לָנוּ'.

וְזֶהוּ שֶׁאֲמָר בְּנֵי צַבְעוֹן, דְּהִינּוּ הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים אַחַר שְׁנִצְטַבַּע, הֵם וְאִיהָ, קָרִי בַּה 'אִיהָ' בְּנִקּוּד צִירִי, דְּהִינּוּ מִבְּקָשִׁים אִיהָ הֵם דְּבָרִים

הזוכה לקבל שבת כראוי, נתעלה ביום השבת ומעלתו גדולה ממעלת המלאך, וזהו ענין 'שלוש עליכם' שאנו אומרים בשבת, ושוב נתרחקו ממנו כל המניעות והמכשולים והמעצורים (וישלה שנת תרע"ג):

שמיעת מוסר מהצדיקים

מאור ושמש

רבי קלונימוס סלמן עפ"טיין זיע"א
נשית האדם לתאוות אוטמת אזנו משמע דברי
הצדיקים

אדם הנוטה לתאוות הנשמיות, עושה לעצמו מסך המבדיל לאזנו, ועל ידי זה לא יוכל לשמע דברי תורה מצדיקי הדור, שאף ששומע אינו נכנס לאזניו ואינו יורד למעמקי לבו.

וזהו ויתנו וגו' ואת הנזמים אשר באזניהם (לה) ה, פרוש שהסירו המסך המבדיל אשר היה באזניהם - על ידי שהסירו אלהי הנבחר ונקברו על התאוות (רמזי יום ג' של סוכות ד"ה זהו):

מעלת האדם על המלאכים

באר משה

רבי משה אלקים ברעיה מקו'ניץ זיע"א
האדם המתגבר על יצרו בעולם הזה הנשמי
נושא חן בעיני השם ויתברך יותר מהמלאכים

זה אינו מהחדוש שהמלאכים הם בגדל הקדשה, מפני שהם בעולמות הקדושים העליונים, ואין להם יצר הרע ולא שום מונע ומקטרג בעבודתם, אבל האדם שהוא בעולם הנשמי והחמרי הזה שמערב מטוב ורע, והרע יותר על הטוב, ועם כל זה מתגבר על החמר והיצר הרע ועובד עבודתו כראוי, בנדאי שישא חן בעיני השם ויתברך ברודף הוא יותר מהמלאכים:

שם משמואל

רבי שמואל מסוקטשוב זיע"א
בשבת מעלת האדם יותר ממלאך

אוצרות גאוני הדורות

ממש כמו שכתב רש"י ו"ל בחמש, וכי תימא היאך שלח למלאכי מרום לעשות שליחותו ודנראה דמעלתם גדלה ממעלתו, לזה אמר לפניו, שהצדיקים נבראו קדם מלאכי השרת בראשון לפני יום שנבראו המלאכים, ומשום הכי גדלה מעלת הצדיקים ממלאכי השרת.

וישלה יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה
שעיר שדה אדום (לב ד)

צדור החיים

רבי חיים סקציני זצ"ל

גדלת הצדיקים ממלאכי השרת

צריך לדעת מאי 'לפניו'. ויובן על פי מה שאמרו ו"ל דגדלה מעלת הצדיקים יותר ממלאכי השרת, והטעם דנשמות הצדיקים נבראו ביום ראשון, והמלאכים ביום שני.

וזה שאמר וישלה יעקב מלאכים ויגינו מלאכים

ויצו אתם לאמר כה תאמרו לראשון לעשו (לב ה)

זרע אהרן

רבי אהרן ייטלטל זצ"ל

שליחות מלאכי ארץ ישראל למלאכי חוץ לארץ

'כה תאמרון' נראה כמיתר, שפכר אמר 'לאמר'. ונראה דהמפרשים הקשו דמשמע ממלת 'לפניו' הינו מלאכי ארץ ישראל הכתובים בפרשה שלפניו, ואם כן איך יצאו מלאכי ארץ ישראל לחוץ לארץ לשעיר בשליחות הנה. ואפשר לומר שיעקב שלח מלאכי ארץ ישראל עד חוץ לארץ, ואחר כך יאמרו למלאכי חוץ לארץ שילכו אל עשו.

וזה שאמר ויצו אתם למלאכי ארץ ישראל, לאמר שיאמרו למלאכי חוץ לארץ, כה תאמרון שמלאכי חוץ לארץ יאמרו לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב כו'. וכן בפסוק וישבו המלאכים אל יעקב לאמר פרוש, וישבו מלאכי חוץ לארץ אל מלאכי ארץ ישראל אל יעקב לאמר.

כה אמר עבדך יעקב עם לכן גרתי ואחר עד עתה (לב ה)

ידי הלוי

רבי יוסף דוד הלוי יונגרייז זצ"ל

סברת עשו שיעקב אינו תוכו ככרו אינו מקים את המצות אלא בפני יצחק

ופרש רש"י 'גרתי' בגימטריא תרנ"ג, כלומר עם לכן הרשע גרתי ותרנ"ג מצות שמרתי. והקשה בנעם אלימלך בפרשתן דאם כן מה זה ישא זה חן בעיניך, וכי בשביל זה ישא זה חן בעיניו, אך רבה יכעיסו בדבר זה שהוא מתפאר בעצמו ששמר תרנ"ג מצות, והוא כפי שיתבין עשו שאינו מפתח ממנו.

שמעתי לפרש מאמור"ר הגאון (הפונה כנראה לרבו הגה"צ רבי שלמה צבי שטראססער זצ"ל אב"ד דעברעצין) בשנת תר"צ בסעודה ג', בהקדים באור מאמר הכתוב בסוף פרשה הקודמת (כו מא), ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה את יעקב אחי, דהינו שרצה להרגו על אודות הברכות שלקח במרמה.

ולכאורה קשה מה היתה דעתו של עשו, ממה נפשך, דאם האמין שיתקיימו בו ברכותיו של יצחק אביו, אם כן איך חשב שיוכל להרגו, דלא יתכן שיהרג, ודלא הברכות צריכים להתקיים בו, ואם חשב שאין ממש בברכותיו של יצחק, אם כן מדוע היה שונאו ורצה להרגו, ודלא לא הרע לו מאומה.

ואפשר לומר כי עשו הרשע היה חושד שיעקב אבינו אינו תוכו ככרו, רק דומה לו בתכונת נפשו, שאינו צדיק וישר ומתנהג בחסידות רק כאשר אביו רואה במעשיו, שאז מראה עצמו לפניו שהוא תלמיד חכם העוסק בתורה, כמו שמצינו אצל עשו שהיה שואל אותו אבא היאך מעשרין את התבן, אבל שלא בפניו גם הוא איש רע ורשע.

והנה יצחק אמר ליעקב בברכתו אותו, ויהיה כאשר תריד ופרקת עלו מצואריך, ולקח אמר עשו יקרבו ימי אבל אבי, ואז שוב לא יהיה יעקב עובד ה', שהרי עקר עבודתו אינו רק לנכח פני אביו, ואחרי שמות ולא יצטרף יותר לרמאותו פרק מעליו על התורה והמצות, ואז לא יתקיימו בו הברכות, ואז ואהרנה את יעקב אחי, שהרי כבר לא חל עליו כח הברכות.

ולפי זה אתי שפיר מאמר הכתוב, שיעקב אבינו שלח עם המלאכים שימסרו אל עשו, שמקיים התורה והמצות תמיד בכל עת,

יפח לקח

רבי ישראל דוד יפה זצ"ל

תפלת העני מסגלת יותר להתקבל

פרש רש"י נתן מקלו ויבקע הירדן. שמעתי בשם הגאון מו"ה מאיר אלמאש ז"ל אב"ד דק"ק מט"ד, הקב"ה שוכן את דפא, ותפלת עני קרובה להשמע, ולכן אמר כי כל זמן שהייתי עני, עברתי ויבקעתי את הירדן הנה ותפלתי מקבלת, אבל עתה הייתי לשני מחנות ואנכי עשיר, דואג אני אם תקבל תפלתי.

הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים (לב יב)

נפלאות חדשות

רבי נח ליפשיץ זצ"ל

יראתו של יעקב מנטילת הכבודה בערמה ומאותות השגאה של עשו

יש לדקדק על שני תבות אלו 'אנכי אתו', ומה חסר אם ה'יה אומר 'הצילני מיד אחי כי יראתי פן יבוא'.

ונראה לעניות דעתי על פי שמוכא במפרשים, עשו עשה לו מזפרת עון לזכרון איבת עולם מה שעשה לו יעקב, וקרא לארצו 'שעיר' על שם שהלביש ידיו כידיו שעירות, גם קרא לשדות שלו 'שדה אדום' לזכרון הכבודה שנטל ממנו על ידי עדשים אדמים וקרא לעצמו 'עשו בכרד'.

וזה שאמר הצילני נא מיד אחי מיד עשו, כי ירא אנכי מה שאמרת 'אנכי עשו בכרד', וכן ירא אנכי אתו, כלומר מה שעשה לו אותות לזכרון פנ"ל.

ואפלו בהיותו רחוק מאביו וה'יה בביתו של לכן הארמי קים כל תרנג"ג מצות, ואם פן לא יוכל להרגו, שהרי הברכות צריכים להקנים בו.

ויירא יעקב מאד ויצר לו (לב ח)

אבן יספה - אמרי יצחק

רבי יצחק מאיר הלוי זצ"ל

יראת יעקב מעון שתי אהיות, ומזכות כבוד אב ואם של עשו

הטעם שיירא יעקב, איתא בגמרא (ברכות ד.) אמר שמא יגרם החטא. והנה אצל יעקב ה'יה שני דברים שיירא מהם, אחד שמא יגרם שחטא הוא, ועוד שמא י'היה זכותו של עשו גדול שינצחנו.

וחטא של יעקב ה'יה שנשוא שתי אהיות שעמידה תורה לאסור, וזכותו של עשו היו שקנים מצות כבוד אב, ויעקב לא קים, דארבעה עשר שנה ה'יה בבית שם, ואחר כך בפרדן ארם, וכל הזמן ה'יה לא קים יעקב אבינו מצות כבוד אב ואם. והנה אצל שתי אהיות פתיב (ויקרא יח יח) 'ואשה אל אחתה לא תקח לצרר', ואצל כבוד אב ואם פתיב (שם יט ג) 'איש אמו ואביו תיראו'.

וזהו שאמר ויירא יעקב הינו נגד מה דכתיב 'איש אביו ואמו תיראו', ויצר לו הינו נגד דכתיב 'לא תקח לצרר' [מצאתי בכי"ק אאמו"ר ז"ל ששמעו זאת מא"ז הגר"ש זצ"ל].

כי במקלי עברתי את הירדן ועתה הייתי לשני מחנות (לב יא)

וַיֹּאמֶר יְהוָה

רבי יוד בן בארון זצ"ל

זכות הרבים תלויה בו

יש להבין, הרי יעקב בעצמו אמר "קטנתי מכל החסדים", וא"כ איך מבקש "הצילני נא מיד אחי מיד עשו פי נרא אנכי אתו" הרי אין ראוי שיעשה לו נס? ועוד יש לדקדק, שמדבריו "ועתה הייתי לשני מחנות" נראה שבגלל כך מבקש שיצילהו עתה, ומה נשפנה עכשו כאשר יש לו שתי מחנות, שיעשה לו ה' נס.

ונראה לכאר ע"פ הגמ' בשבת (נג:) במי שמתה אשתו, ולא היה לו כסף לשפר מינקתו, ונעשה לו נס שהניק בעצמו, והטעם שנעשה לו נס שלא כדרך הטבע, וכתבו המפרשים (הביאם החיד"א בספרו 'דברים אחרים' דרוש י' לשבת הגדול) שיחיד שנשפנו לו סדרי בראשית מנפים לו הרבה מזכותיו, אף לרבים אם נעשה להם נס אין מנפים להם הרבה מזכותיהם, שזכותם מרבה וצדיקה.

עוד יש להקדים את המובא ברש"י (עח"פ), שבאשר יעקב עבר את הירדן, נתן מקלו בירדן ונבקע. עוד יש להקדים את מה שכתב בעל הטורים (עח"פ), "ויקחם ויעברם את הנחל ויעבר את אשר לו" (בראשית לב, כד), מלמד שנבקע לו מעבר יבק.

וזוהו שאמר יעקב "קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך", וכונתו "כי במקלי עברתי את הירדן" ונבקע לי שלא כדרך הטבע, וכיון שכן נתמעטו זכותי מאד. אף "ועתה הייתי לשני מחנות" וכבר אינני יחיד שזכותיו מועטות, א"כ אף

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשית את עבדך כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות. הצילני נא מיד אחי מיד עשו פי נרא אנכי אתו פן יבוא והכני אם על בנים. ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרב (לב)

(א"י)

יח שדה

רבי שמעון דוויד זצ"ל

יראת יעקב מעון שתי אחיות

יש לדקדק במה שאמר 'כי במקלי עברתי את הירדן הזה ועתה הייתי לשני מחנות', כיצד נמשך מזה מה שאמר אחר כך 'הצילני נא מיד אחי, ומה ענין זה לזה. ועוד במה שאמר 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', מאי תבת 'ואתה', והיאך יקשר עם הקודם.

אמנם יש במדרש (וזה"ק ח"א קסח) שאמר יעקב אבינו, תאמר שהוא בא עלי מלח אסור ב' אחיות, והרמב"ן (בראשית כו ה) כתב דכיצד יעקב אבינו נשא ב' אחיות שעתידה תורה לאסרם, ותרץ דהאבות מה שקימו התורה וקא בארץ, אבל בחוץ לארץ לא. והרב מהר"ש יפה כתב, דעל פי הדבור שאני, להעמיד ממנו י"ב שבטים.

זה שאמר, אם תאמר שבא עלי עשו מחמת שיש בדי עון אסור ב' אחיות, אין לי בזה ענין, לפי שבמקלי עברתי את הירדן הזה, ואחרי עברי הייתי לשני מחנות, וזה שאמר ועתה הייתי לשני מחנות כשהייתי בחוץ לארץ, אם פן הצילני נא מיד אחי מיד עשו פן יבוא והכני אם על בנים מחמת זה.

ועוד יש לי תרוץ אחר שאין בדי עון, דעל פי הדבור שאני להעמיד י"ב שבטים, ואתה אמרת, על פיך עשיתי להעמיד י"ב שבטים, ושמתי את זרעך כחול הים, ולא סגי בלאו הכי.

פרשת וישלח

אותו למכר לו את הבכורה. ג. מאחר שלקח את לאה לאשה, והיא היתה מיעדת לעשו, כמובא במדרש (ב"ר ע, טו), 'שהיו אומרים כף היו התנאים, הגדולה לגדול והקטנה לקטן'.

וזהו שאמר יעקב לשליח, "כי יפגשך עשו אחי וישאלך לאמר למי אתה", רמז בזה את הסבה הראשונה לשנאת עשו, והיא מה ששאל יצחק את יעקב "אתה זה בני עשו" (בראשית כו, כא), ועל זה ענה לו "אני" ונטל את הבכרות. ועוד אמר "ואנה תלך", רמז בזה את הסבה השנייה לשנאת עשו, והיא מכירת הבכורה שעליה אמר עשו "הנה אנכי הולך למות ולמה זה לי בכרה" (שם כה, לב). ועוד אמר "ולמי אלה", אותיות 'לאה', היא הסבה השלישית לשנאת עשו.

ועל זה אמר יעקב לשליח, אם עשו יזכיר לך את שלשת הסבות לשנאתו, ויאמר "על הטענה הראשונה, 'לעבדך', ומאחר שיעקב הוא עבד שלך, ומה שקנה עבד קנה רבו (פסחים פח.), הרי שאין לך סבה לשנא אותו על שלקח את הבכרות. ועל הטענה השנייה תאמר לו "ליעקב", כלומר מכירת הבכורה לא הועילה לו, והראיה היא, שעדין נקרא שמו יעקב, והרי הטעם שנקרא כף הוא מה שאמרה התורה "ואחרי כן יצא אחיו וידו אחזת בעקב עשו" (שם כה, כו), ומאחר שעדין בלם קוראים לו כן, הרי שכלם יודעים שהוא הקטן ועשו הוא הבכור.

ועל הטענה השלישית תאמר לו "מנחה היא שלווחה", כלומר לא בקשתי מלכך את לאה, אלא עבדתי עבור רחל, ולכן רמה אותי ונתן לי את לאה כמתנה, בלי שבקשתי, ועל כן אין לך שום סבה לשנא אותי. (באדיבות 'מכון

חכמי ספרד' נתיבות)

אם תבקע לי את מעבר יבק שאין זה כדרך הטבע, איני חושש שימתעטו הזכיות, בגלל שעתה אני עם שני מחנות, שזכיותיהם מרבות ולכן יכול אני לבקש "הצילני נא מיד אחי מיד עשו". (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו (לב יד)

נטעי נאמנים

רבי נטע יעקב ברגר זצ"ל

שליחת בהמות בעלי מומין לעשו שישארו בידו ולא יקריכם לעבודה זרה

על פי מה שכתב בעל הטורים שלכף מסים בכל הפסוק (להלן טו) בממ"ז, לפי שכל הבהמות ששלח לו היו בעלי מומין, כדי שלא יקריב עשו מהן קרבן לעבודה זרה. וזה שאמר הכתוב ויקח מנחה פנה, שפאשר בא יבא אליו זאת המנחה לא יוכל להקריב מהם קרבן לעבודה זרה, אלא ישארו 'בידו' דיקא, כי לא יהיו ראויים לקרבן. ושעור הכתוב ויקח בהמות פנה מן הבא בידו ולא לקרבן.

ויצו את הראשון לאמר כי יפגשך עשו אחי וישאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לבניד. ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלווחה לאדני לעשו והנה גם הוא אחרינו (לב יח-ט)

רבי משה אבן חמו זצ"ל

(מכתב יד)

הסבות שבגללם שוא עשו את יעקב ותשובת יעקב עליהם

נראה לבאר את דברי יעקב, בהקדים שלוש סבות שבגללם שוא עשו את יעקב. א. מאחר שלקח בערמה מיצחק את הבכרות שהיו אמורות להגיע לעשו. ב. מאחר שהכריח

אתה שברך אותך אבי, ושר שלי הסכים על זה, אשר על פן יהיה לך אשר לך שהם הברכות, כי אתה הוא עתה הגדול ממני.

ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך. ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלהים ותרצני (לג ט-ז)

דברי מהרי"א

רבי יהודה אטאד זצ"ל
מתנה פנוטה לאדם עשיר

וקשה עשו הרשע לא יהא מקבל מתנות. אכל נראה דהנה אם מביאין איזה מתנה לאדם גדול, אז אפלו עני שבצעניים מהדר להיות מן המהדרין, אכל לגבי השי"ת אינו כן, אלא העני סגי ליה במתנה קטנה, מה שאין כן העשיר יעדיף, כמו דאמרה תורה עשיר יביא חטאת, ואם דל הוא יביא מנחה. **ואתי** שפיר ויאמר עשו יש לי רב אחי, ואם כן יען שאני עשיר צריך אתה לתן לי מתנה גדולה, ויאמר יעקב כי על כן ראיתי פניך כראת פני אלקים ולגבי הקב"ה סגי לי אפלו במתנה קטנה, כי לא אזלינן אחר המקבל אלא הולכין אחר הגותן, ואני עני ותערב נא מנחתי זה לפניך.

קח נא את ברכתי אשר הבאת לך כי חנני אלהים וכי יש לי כל ויפצר בו ויקח (לג יא)

יד ישראל

רבי ישראל היימליך זצ"ל
שלח יעקב לעשו את הבהמות שנטל מלבן בתחבולת המקלות

ומדקדק הפכת סופר הנה ליה למימר קח את מנחתי. ונראה לי לפי מה

כי יפגשך עשו אחי וישאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך (לב יח)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

רמו בפסוק לרבני המשנה דע מאין באת וכי

יש לרמו על פי מה שאמרו חז"ל במשנה במסכת אבות (פ"ג מ"א), הסתפל בשלושה דברים ואין אתה בא לידי עברה. וידוע שעשו הוא מקור הוצר הרע (תיקוני זוהר קלט: ליקוטי תורה פ"ר שמות), וזה שרמו יעקב אבינו עליו השלום, וישאלך לשון שאלה בבבליים, ויבוא לפתותך לדבר עברה רחמנא ליצלן, לאמר תשיבנו למי אתה הינו מאין באת, ואנה תלך למקום עפר רמה ותולעה, ולמי אלו לפניך לפני מי אתה עתיד לתן דין וחסבון.

ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך (לג ט)

עפריה דאברהם

רבי אברהם בלעיש זצ"ל
מנין שהודה עשו על הברכות

כתב רש"י ז"ל כאן הודה לו על הברכות עכ"ל. הנה לכאורה מהיכן משמע מכאן שהודה לו על הברכות. ושמעתי מפי ידידי נפשי אחד מחכמי האמת, שרש"י ז"ל יש לו ב' פרושים בזה הפתוב, שמהם משמע בזה שהודה לו על הברכות.

הפרוש הראשון, שעשו ידע שהמלאך השר שלו כבר הודה לו על הברכות בשנוי שמו מיעקב לישראל, ולזה אמר לו עכשו יש לי רב שהוא השר שלי, כבר הודה לך על הברכות, אף אני כמוהו הודה יהי לך.

והפרוש השני הוא בעין זה, ויאמר עשו יש לי רב וגדול ממני, שהוא אחי, דהינו

משנביל לדוד

רבי דוד פארדו זצ"ל

על פי מה החליטה רבקה מתי לשלח את
דבורה לקרא ליעקב

פרש רש"י, 'מה ענין דבורה בבית יעקב,
אלא לפי שאמרה רבקה ליעקב "ושלחתי
ולקחתיה משם" (בראשית כו, מה), שלחה דבורה
אצלו לפדן ארס לצאת משם, ומתה בדרך'.

ויש להבין, הרי כשרבקה שלחה את יעקב
לבית לבן, אמרה לו "וישבתי עמו ימים
אחדים עד אשר תשוב חמת אחיך: עד שוב
אף אחיך ממך ושכח את אשר עשיתי לו
ושלחתי ולקחתיה משם" (שם, מד-מה), וכונתה
היתה לשבע שנים, וכמו שפרש רש"י על
דברי יעקב ללבן "אעבדך שבע שנים" (שם כט,
יח), הם 'ימים אחדים' שאמרה לו אמו, וכמו
שנאמר "ויהיו בעיניו כמים אחדים" (שם, כ).
וא"כ קשה, מדוע לא שלחה רבקה לקרא
ליעקב לאחר שבע שנים, ועשתה זאת רק
לאחר שכבר עברו יותר מעשרים שנה מיום
שהגיע לבית לבן.

ויש לפרש שפך אמרה רבקה ליעקב, "וישבתי
עמו ימים אחדים", בכל אפן תשוב שם
שבע שנים, בין אם עשו ינוח מפעסו ובין
אם לא. אף לאחר שבע שנים, אם ישוב מפעסו
אשלח לקרא לך, ואם לא, תשארו שם "עד
אשר תשוב חמת אחיך: עד שוב אף אחיך
ממך ושכח את אשר עשיתי לו", ואז "ושלחתי
ולקחתיה משם".

ומאחר שעד עתה לא שב עשו מפעסו לבן
לא שלחה רבקה לקרא ליעקב, אמנם
לאחר ששלח יעקב לעשו מתנות, ונפגש עמו
ורצה אותו, השיב בזה את פעסו, וכעת שחזר
עשו לבית יצחק ורבקה, אף שלא אמר להם
שפגש את יעקב, כבר לא היה מדובר רע על

שפרש הכתב סופר, וגם אני מעצמי אמרתי
כן על פסוק ו'יקח מן הבא בידו' עם מה
שכתב הרמב"ן, דמתחלה עשה יעקב ברמיה
על ידי מקל לזו ונפצל פצלוח, ואחר כך נראה
אליו מלאך ה' ואמר לו 'ראה כל העתדים
העלים על הצאן', ולא היה צריך לעשות עוד.

ואלו הצאן שבאו לו על ידי תחבולה, הגם
שהיה על פי הדין על הרף 'עם עקש
תתפתל', מכל מקום לא רצה בהם ונתן מנחה
לעשו, אבל מברכת ה' לא נתן לו, ע"כ. זה
שאמר לו קח נא את ברכתי הינו ברכה שלי
שבא על ידי תחבולה זאת אני נותן לך. כי
חנני אלקים וכי יש לי כל, הינו מה שחנני
אלקים ישאר לי.

חדר נא"ה

רבי נסים אלקים זצ"ל

לעתיד לבוא ישבו ליעקב כל הבהמות ששלח
לעשו

יובן על פי מה דאמרו ו"ל במדרש רבה
סדר זה, כי לעתיד לבוא חוזרת המנחה
שנתן יעקב לעשו, הם וכל מה שילידו עד
זמן הגאלה יחזר לישראל. וזה אמרו קח נא
את ברכתי אשר הבאת לה, ולא תימא שאני
חסרתי המתנה בזה, לא פי, אלא חנני אלקים
דהינו שנתן לי הקב"ה חנינה, ומפרש מה היא
החנינה, לזה אמר וכי יש לי כל רצה לומר
שיחזירו לי הכל כל מה שנתתי לך, הם ובניהם
ובני בניהם אשר יולידו.

ותמת דברה מינקת רבקה ותקבר מתחת לבית
אל תחת האלון ויקרא שמו אלון בכות (לה ח)

כי מעשה אבות סימן לבנים (תנחומא לך ט),
 וכמו שהאר"י הרמב"ן (בראשית לב, ד) [וכו'].
וכמו שנהג הוא לדורון לתפלה ולמלחמה,
 בן נזהגין אנתנו בדורנו לבני עשו,
 ואין לחנו אלא בפניו להתפלל להשם יתברך
 בעת צרה, ומלחמה להלחם עם האמות לא
 שיף לנו, אף ענין המלחמה עמהם תקף
 השתדלות, שמחייבין השתדלנים מישראל להעז
 פניהם נגד מלך והשרים ולהשתדל עבור ישראל
 בכל פחם, אף שמראים להם פנים זועפות
 ודוחים אותם, יחורו וילכו. וזהו קיום ועמוד
 הגולה, כי הפרשה הזו הכל היא לדורות עד
 שיבא משיח צדקנו. ובכראשית רבה (עח טו)
 אמרו, רב נציא פד הנה סליק למלכותא הנה
 מסתפל בהדא פנשתא כו'.

קיום בני ישראל בזמן הגלות על ידי תשובה
 תפלה וצדקה

גם לעשות עמוד וקיום להגולה, צריכין אנתנו
 להכין עצמנו לדורון ולתפלה ולמלחמה
 בעבודת הבורא יתברך שייצילנו, והם תשובה
 תפלה וצדקה. לדורון הוא הצדקה, לתפלה
 כמשמעה, למלחמה היא התשובה, איזהו גבור
 הכובש את יצרו (אבות פ"ד מ"א), ואז הוא בעל
 מלחמה גדול כשכובש מלך גדול פנה, כרמז
 בפסוק (קהלת ט יד) 'עיר קטנה וגו' ובא אליה
 מלך גדול, ואמרו רבותינו ו"ל (נדרים לב:) זה
 יצר הרע כו'. ובעל מלחמה צריך לבלש תריס,
 וזהו התשובה שהיא בתריס בפני הפרענות.

קב הישר

רבי צבי הירש קאיידינור זצ"ל

דורון צדקה קדם התפלה, וקביעות עתים
 לתורה לאחריה

יעסק בתורה כפי יכלתו ויתן צדקה לפי
 יכולתו, כמו שמצינו ביעקב אבינו
 שהיה מוכן לדורון ולפיוס ולמלחמה, לדורון

יעקב, ובזה הרגישה רבקה שבטל כעסו ממנו,
 ולכן שלחה את דבורה לקרא לו מפדן ארם,
 בהשבה שעדין יעקב נמצא שם ולא ידעה
 שכבר הוא בדרך לארץ כנען. (באדיבות 'מכון
 חכמי ספרד' נתיבות)

מעניני הפרשה •

מעשה אבות סימן לבנים - תפלה דורון ומלחמה בימינו

רמב"ן

רבי משה בן נחמן זצ"ל

ההשתדלות בזמני מלחמה

נכתבה הפרשה הזאת להודיע, כי הציל
 הקדוש ברוך הוא את עבדו וגאלו
 מיד חזק ממנו, וישלח מלאך ויצילהו. וילמדנו
 עוד, שהוא לא בטח בצדקתו, והשתדל בהצלה
 בכל יכלתו.

ויש בה עוד רמז לדורות, כי כל אשר ארע
 לאבינו עם עשו אחיו יארע לנו תמיד
 עם בני עשו, וראוי לנו לאחז בדרך של
 צדיק, שנזמין עצמנו לשלשת הדברים שהזמין
 הוא את עצמו, לתפלה ולדורון ולהצלה בדרך
 מלחמה, לברח ולהנצל.

שני לוחות הברית

רבי ישעיה הורוויץ זצ"ל

עמידת השתדלנים בתקף כנגד המלך והשרים

ודע, שענין פרשה זו, לא לבד על יעקב
 יצא, כי אם על יוצאי חלציו גם כן,

כסף, לעשות צדקה, על דרך (דניאל ד כד) 'וְחֻטָּאךְ בְּצִדְקָה פִּרְקֵי'. והעור היא התפלה, לשפך נפשנו לה' יצילנו מחטא לו.

ומעשה האבות סימן לבנים, וכשם שיעקב אבינו ע"ה נתירא ונתפחד מעשו הרשע שהיה בא אליו עם ארבע מאות איש, והתקין עצמו למלחמה ולדורון ולתפלה, ונצול, גם אנחנו זרע יעקב אבינו ע"ה, צריך שנתפחד תמיד מעשו הרשע הוא היצר הרע וגונדא דחמה, הבאים לקראתנו להרגנו ממש, שעל ידי פתויים להכשילנו בפעונות הם הורגים גופנו ונפשנו ממש [וכו'].

וצריך לתקן עצמנו לשלשה דברים, 'למלחמה' להתגבר על יצרנו תמיד, 'לתפלה' לפני בורא עולם, 'לדורון' לצדקה. (ח"ב דרוש כ)

דרך אמונה

רבי מנחם מנדל שטרן זצ"ל

מלחמה בכת פסוקי דזמרה, ודורון באמירת הקרבנות

פרשה זו רמז אל התפלה שאנו מתפללין בכל יום, כמו שהכין עצמו יעקב לדורון ולמלחמה ולתפלה, פן פסוקי דזמרה הם בחינת מלחמה לזמר הקלפות עם הרב פיפיות בידם, וקרבות יהיה דורון, כי מן הקרבנות גם לחלקם היה יוצא העשן המעוכה, פן מה שאנו אומרים בשיח שפתותינו הפל בכלל. ושמנה עשרה היא תפלה.

ואם יבוא עשו, הוא השטן הוא המבלבל התפלה, והפהו למחנה הראשונה, שלא יהיה ביד המתפלל בשעת קרבנות שהיא בחינת דורון ופסוקי דזמרה לנצחו, מכל מקום יראה שבשעת קריאת שמע ותפלה יהיה נשאר לפליטה, שיכונן בשעת קריאת שמע ותפלה.

זה מתנות עניים, דאיקרני דורון להקב"ה פנופר בזהר כמה פעמים, ולפיזם זו תפלה לרצות להקב"ה בתפלה ובתחנונים, ולמלחמה הינו מלחמות התורה, ובזה היה מתיש פח של עשו הרשע ושר סמאל, עין שם בזהר פרשת יאאתחנן [וכו'].

על פן טוב לאדם שיכין עצמו גם פן לשלשה דברים הנ"ל לדורון, ולפיזם, ולמלחמה. דורון הוא מתנה לעניים קדם התפלה שהיא הפיוס, ואחר כך קבע עתים לתורה שהיא המלחמה. (פרק יט)

דברים אחדים

רבי חיים יוסף דוד אזולאי זצ"ל - החיד"א

מלחמה ותפלה ודורון כנגד מלחמת היצר הרע

וכיוצא בדבר ראינו ליעקב אבינו ע"ה ביום לבתו והגה עשו לקראתו, התקין עצמו לשלשה דברים, לדורון, למלחמה, ולתפלה. לדורון יתעבר המנחה, לתפלה אלהי אבי אברהם. למלחמה יהיה המנחה הנשאר לפליטה, כמו שפרש רש"י פרשת וישלח, עין שם.

גם אנחנו הולכים בדרך, כי כל חיי האדם מיום הנולדו הולך האדם אל בית עולמו, והדרך מלאה בגדים, בגד בוגדים בגדו, היצר הרע וכל גונדא דחמה נצבין לקראתו בדרך הזה לגנב ולגזל מעשיו הטובים, והיתה הרשת ללכודו ולהפילו לבאר שחת.

וכאשר עשו ודף אחר יעקב, ויעקב אבינו ע"ה התקין עצמו לשלשה דברים, פן שר של עשו וסיעתו רודפים אחרינו זרע יעקב, וצריכים אנו לנשת בשלשה דברים, 'למלחמה', להתגבר מאד על יצר הרע ודי שרן סמיכין, ולברח ולהמלט מהם. גם רב

מעשי צדיקים

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו, ויצו אתם לאמר: כה תאמרון לאדני לעשו: כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי (לב ג - ד)

דרש הרה"ק **השפעת חיים** זיע"א, מטל עלינו להתבונן בפרשה זו, לדעת מה יש לנו ללמוד ממנה לדורות. התורה הקדושה אינה ספורי מעשיות בעלמא ח"ו, כמו שמוכא בזהר הקדוש בכמה מקומות.

מצינו ביעקב ששלח מלאכים שיִדְבְּרוּ עִם עֶשָׂו בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ. הלא עשו הרשע דבר בלשון ארמי ולא בלשון הקדש, אף שהכיר שפה זו, במחשבה ראשונה היה ליעקב לחוש שמא יחר אף עשו הרשע, אם באים לפניו ומדברים עמו בלשון הקדש ולא בלשוננו.

אלא, מי שבקי בדברי ימי ישראל, יודע שחנפיה לגויים לא הועילה מעולם, שנאת עשו ליעקב היא גם למי שרק נולד יהודי או שאחד מאבות אבותיו היה יהודי, הגוי עצמו אינו יודע מדוע הוא שונא ישראל, זה דבר הבא מאליו, הטמאה שונאת את הקדשה בכל צורה, גם אם יש ניצוץ קטן של קדשה.

בעת שיצאה גזרה מהפרלמנט ההונגרי שכל הקהלות בהונגריה יתנהגו כרצון הרפורמים, שבקשו להפך את בית הכנסת לטעמפל, לחייב את הרבנים ללמוד חכמות חיצוניות, וללבש בגדי כמרים, הלכו ארבעה מזקני גדולי ההונגריה, רבי שמואל פרנקל מדאראג, רבי מנחם פץ פראסטיץ מצעלים,

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר
שדה אדם (לב ג)

ברש"י, לארץ שעיר, כל תיבה שצריכה למד בתחלתה, הטיל לה הכתוב היא בסופה.

זמן קצר טרם פטירתו, חדל הרה"ק **רבי מאיר מפרמישלאן** זיע"א מלדבר לגמרי, למקרביו אמר כי לכל אדם יש קצבה לדבוריו, כמה מלים יאמר, נותרו לו עוד מלים מועטות, והוא מבקש לשמרון עבור הרה"ק **הדברי חיים מצאנז** זיע"א, שיגיע אליו לבקור חולים.

במקום נכח גביר שבקש לשאל עצה בנוגע לעסקיו, אף רבי מאיר מאן לענות לו, למרות שהלה הבטיח כי אם יענה ישאיר הון רב עבור בניו הקדושים, לא נענה למבקשו משום שבקש לשמור מלותיו עבור הרבי מצאנז.

כאשר הגיע הבקור המיחל של הרבי מצאנז, הורה לו הרבי מפרמישלאן לספר את ההזגגיות בתוך החלונות, לספר את הקורות שבתקרת הבית, ולספר את המנורות והנברשות, לאחר מכן, נח נפשיה דרבי מאיר.

כעבר זמן חלה הדברי חיים מצאנז וחוליו הכביד, רבים הרעישו עולמות בתפלה לרפואתו, והשי"ת עזר והוא נרפא וקם ממטת חליו, וחי עוד שלש עשרה שנים לאחר מכן.

אחר שהבריא, אמר הרבי מצאנז שהוא ידע כי יחלים ממחלתו, משום שהרבי מפרמישלאן אמר לו לפני פטירתו שישפר שלשה דברים, שנים מהם כבר פתרו והתברר לו פרושם, אבל לספר את המנורות ונברשות, טרם פתרו ועליו עוד לפתור. (החכמה מא"ו)

פּרשׁת וישלח

לִפְנֵי שֶׁהִתְקַבְּלוּ אֶצֶל הַקִּיסָר, הִיָּה עֲלֵיהֶם לְהִמָּתִין בְּטֶרְקֻלֵי גְדוּל עִם הַרְבֵּה מִרְאוֹת, וְהֵם דָּנוּ בִּינֵיהֶם מִי יֵשָׂא מִדְּבָרֹתָיו לִפְנֵי הַקִּיסָר. לְפִתְעַ הַבְּחִין רַבִּי יְהוּדָה אָסָאד בְּצוּרְתוֹ הִקְדוּשָׁה שֶׁהִשְׁתַּקְפָּה בַּמְרָאָה, מֵאַחַר וּמַעוֹלָם לֹא הִסְתַּכַּל בַּמְרָאָה, הִרְאָה לְעֵבֶר הַדְּמוּת וְאָמַר שְׂטוּב בְּעֵינָיו שֶׁהִיְהוּדֵי הִלְזוּ יְדָבַר לִפְנֵי הַקִּיסָר, הַכֶּרֶת פְּנִיּוֹ עֲנֹתָהּ בּוֹ שֶׁהִשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עָלָיו.

כְּשֶׁהִכְנִיסוּ אוֹתָם לְחֹדֶר הַקִּיסָר, בְּקִשׁוֹ מִמֶּנּוּ רְשׁוֹת לְבָרֵךְ עָלָיו 'בְּרַכַּת שְׁחֻלְק מִכְבוֹדוֹ לְבִשְׂר וְדָם' וְהוּא נִתֵּן לָהֶם, עַל הַשְּׁלָחַן הִיָּה מִנּוּחַ צָלֵם וְלֹא יָכְלוּ לְבָרֵךְ כְּנֻגְדוֹ, לְכֹן הִסְבּוּ פְּנִיָּהֶם אֶל הַקִּיר וּבְרָכוּ.

הַקִּיסָר יָרַד בְּמְרוּצָה מִכֶּסֶּא מַלְכוּתוֹ, וְנָכַס אֶל חֹדֶר הַמַּלְכָּה, וְאָמַר לָהּ שֶׁתִּכְנַס לְהִיכָלוֹ כִּי בָּאוּ אֵלָיו מִלְּאֲכָיִם. כְּשֶׁשָּׁב לְמִקְוָמוֹ עוֹד הִסְפִּיק לִשְׁמַע אֶת סִיּוּם בְּרַכְתָּם, וְעֵנָה אַחֲרֵיהֶם אָמוֹ.

הַרֵב מִדְּאָרָאג שֶׁהִיָּה הִזְקוֹן שֶׁבַחבוּרָה, דָּבַר לִפְנֵי הַקִּיסָר כְּפִי שֶׁהִחְלַט בִּינֵיהֶם, הִגֵּם שֶׁלֹּא יָדַע לְדַבֵּר בְּגִרְמִינִית, שִׁפְת הַקִּיסָר, נָטַל בְּיָדוֹ אֶת הַמַּכְתָּב שֶׁהִכְנִינוּ, וְהִחֵל לומר כְּדָבָרִים הָאֵלֶּה, "אֲדוּנֵי הַמְּלָךְ, אֲבַקֵּשׁ אֶת אֲדוּנֵי הַמְּלָךְ מֵאֲד", אַחַר פֶּרֶץ בְּכִי גְדוּל וְלֹא הִצְלִיחַ לְהוֹצִיא דְבוּר מִפִּיו.

בְּסוּף הִצְלִיחַ לְהוֹסִיף לומר עוֹד, שֶׁהַמְּלָךְ יִרְחַם עֲלֵיהֶם, אוֹלָם שׁוּב נִחְנַק מִכְּכִי וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ לְהַמְשִׁיךְ, אָמַר לוֹ הַקִּיסָר, שֶׁלֹּא יִבְכֶּה עוֹד, הוּא יִסְדֵּר הַכֹּל עַל הַצַּד הַטוֹב בְּיֹתֵר.

הַרְבֵּנִים יָדְעוּ שֶׁהִבְטַחַת הַקִּיסָר אֵינָה הַתְּחִיבוֹת גְּמוּרָה, יִתְכּוּ שָׂרֵק יִשְׁתַּדֵּל בְּעֵנָן וְלֹא יוֹצִיא לְפַעֲל, רַק אִם יִחְתוּם בְּחוֹתָמוֹ עַל

רַבִּי יְהוּדָה אָסָאד, וְהִכְתַּב סוֹפֵר וְצ"ל, לְשִׁטָּח בְּקוֹשְׁתָם לִפְנֵי הַקִּיסָר פְּרָאנֶץ יוֹזַעֲפִי, שֶׁיִּנְצֵל אֶת הַכֹּחַ שֶׁבְּיָדוֹ לְבִטּוֹל אֶת הַחֲלֻטָּה הַפְּרָלְמָנִט.

הַדָּבָר לֹא בָּא בְּנִקְל, אִף שֶׁפְּרָאנֶץ יוֹזַעֲפִי שִׁלַּט גַּם עַל הוּנְגָרִיָּה, הִיא הִיְתָה מְלוּכָה בְּפְנֵי עֲצֻמָּה וְעַל פִּי רַב לֹא הִסְכִּים לְהִתְעַרֵּב בְּהַחֲלֻטוֹת הַפְּרָלְמָנִט, בְּפֶרֶט שֶׁמְטַרְתָּם הִיְתָה שֶׁהִיְהוּדִים יְהִיוּ נְאֻמָּנִים לָהֶם, שֶׁמַּעֲתִי אֶת הַשְּׁתַּלְשֻׁלוֹת הָעֵנָנִים מִרַבִּי חַיִּים וַיִּס תִּלְמִידוֹ שֶׁל הַרֵב מַצְעָלִים, שֶׁנִּכַּח בְּמִקּוּם.

כְּשֶׁהִתְמוּנָנוּ לְכַתֵּב אֶת מַכְתָּב הַבְּקוּשָׁה, הִיוּ צָרִיכִים לְכַתֵּב בְּשִׁפְת הַמְּדִינָה אֲבָל לֹא מִצָּאוּ אֶפְלוֹ אֶחָד מִכָּל הַיְהוּדִים הַחֲרָדִים שֶׁהִתְאַסְפוּ לְצַרְף זֶה בְּפֶעֶסֶט שֶׁיִּדַע לְכַתֵּב בְּגִרְמִינִית, וְקָרְאוּ לְעוֹרֵף דִּין מְגִדָּל בְּלוֹרִית, שֶׁיַּעֲרֹף אֶת כְּתָב הַבְּקוּשָׁה בְּצוּרָה רְאוּיָה, אוֹלָם רַבִּי יְהוּדָה אָסָאד נָגַשׁ אֵלָיו בְּמְרוּצָה, וּשְׁאַלוּ הָאֵם הוּא שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת, כְּשֶׁהִלָּה לֹא הִבִּין מָה רְצוֹנוֹ מִמֶּנּוּ, צִוָּה שֶׁלֹּא יִשְׁתַּמּוּ בּוֹ.

הַנְּאֻסִּים הַתְּנַצְלוּ שֶׁמִּכְרָחִים לְהִזְדַּקֵּק לוֹ כִּי לֹא נִמְצָא זוֹלָתוֹ מִי שֶׁיּוּכַל לְעַרְף אֶת הַמַּכְתָּב, אֲבָל הוּא לֹא שָׁמַע לָהֶם, וְצוּה לְגַרְשׁוֹ מִשָּׂם וְנִמְוִקוּ עִמּוֹ, הָעוֹרֵף דִּין יְכַתֵּב לְלֹא רְגָשֵׁי הַלֵּב וּמִמִּילָא לֹא יַעֲשׂוּ דְבָרָיו פְּרוֹת. רַק לְאַחַר חֲפוּשׁ מִצָּאוּ הַיְהוּדֵי שׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת שֶׁהִיָּה בְּקִי בְּלִשׁוֹן אֲשַׁכְנֶנּוּ, וְהוּא נִסַּח אֶת כְּתָב הַבְּקוּשָׁה.

הַרְבֵּנִים נָסְעוּ לוינָה, מִקּוּם מוֹשֵׁב הַקִּיסָר, הַרֵב מִדְּאָרָאג בְּכָה בְּדַמְעוֹת שֶׁלִישׁ כֹּל הַדָּרֵךְ וְהִזְכִּיר שְׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְאַרְמוֹן, קִבְּלִם הַקִּיסָר בְּקוּמָה הַשְּׂנִיָּה שֶׁל אַרְמוֹנוֹ הַמִּפְאָר, שֶׁהִיָּה מַעֲטָר בְּזָהָב וּבְאַבְנֵים טוֹבוֹת וּבְשִׁטִּיחִים יְקָרִים.

וממילא לא יכול יהודי להשפיע על גוי בדברים רבים, סגרת שכלו הפוכה ממחשבתו של היהודי.

רק אם ההשתדלות באה מצד הקדשה, זוכים שיתלוו מלאכי עליון לעמד לימין לעזר ולסיוע. לכן אמר הקיסר פרנאץ יוזעף שבאו לפניו מלאכים, כי אף דאיהו לא חזי, מזליה חזי (מגילה ג.), נבהל מפני צורתם הקדושה והדרת פניהם, והתקיים הכתוב (דברים כח י) 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ונראו ממך'.

עקר צרות חבלי משיח הוא מכף שהממשלה מסורה בידי כופרים, אין פונתי רק על ארץ ישראל, כף המצב בכל העולם, שהכופרים עושים עצמם אפוטרופוסים של כלל ישראל, הם מנהיגים ומדברים בשם ישראל, ומורים ליהודים מה לעשות. פורקי העל מתמנים למנהיגים, בעוד החרדים לדבר ה' אינם נחשבים.

לכן יוצו אותם לאמר, לדורות, 'כה תאמרונו לאדני לעשו', בלשון הקדש, להורות לבני ישראל שאם ידקקו לשליחים להשתדל עבורם לפני עשו הרשע שבדור, ישלחו דוקא שליחים שיודעים לדבר רק בלשון הקדש ולא בשפת המדינה, שבדברם לפני הרשע יגמגמו בלשונם ולא יוכלו לבטא דבריהם כדבעי, דוקא באופן זה יצליחו בפעולותיהם. מכאן הוראה לדורות שהשתדלנים לא יסתירו את יהדותם, אלא יאמרו בפה מלא שיהודים הם והמקומים מצות ה'.

בדרך זה המשיך יעקב אבינו למסר לעשו, 'יהי לי שור וחמור', ובמדרש (תנחומא) יש האומרים שגם 'יהי' לבד הוי לשון צער, יעקב אבינו שלח לומר לעשו שנגרם לו צער מכף שבכשותו שור וחמור צאן ועבד

הכתב, יהיה לו תקף שלא נתן לערער, אף לפי חקי המלוכה נאסר לבקש מהקיסר שיחתם על דבריו, זה מראה שלא מאמינים לדברים שהבטיח בעל פה, ונחשב כמרידה במלכות. הרב מדאראג פנה בכל זאת אל המלך ובקשו שיחתם על המכתב שהביאו, והוא נענה לבקשה וחתם.

עוד לפני ששב הרבנים מוינה לפעסט, הגיעה לאזניהם הבשורה המשמחת שהקיסר מנע בכוח את החלטת הפרלמנט, בטל את החלטתם ואשר את הקמת האורתודוקסיה. בהגיעם לפעסט קבלו את פניהם אלפים מישראל בברכת מזל טוב. הקמת האורתודוקסיה נעשה דוקא בעזרת הרב מדאראג, שלא ידע גרמנית.

מארע כזה היה גם בפולין, כשעגרו שונאי ישראל על השחיטה ובקשו לאסרה, הלכו הרה"ק האמרי אמת והרה"ק רבי אהרן מבעלזא זיע"א אל המשל לבקשו לבטל את הגזרה. כששאלו את המשל אם הבין את דבריהם, שהרי לא דברו בלשון פולין, ענה להם ששפת הבכי היא שפה כללית, של כל האמות.

רק לצדיקים יש כח לבטל גזרות רעות, אבל אם שולחים רשעים שידיברו בשם בני ישראל, גורמים בזה תוספת רעה. בזמן שיהודים שומרי תורה היו מנהיגי ישראל כשמעון הצדיק (יומא סט.) שיצא לפני אלכסנדר מוקדון, או רבי שהשפיע על אנטונינוס, נכנעה הסמאה בפני הקדשה כמו עשו שנכנע לפני יעקב אבינו.

אם שולחים רשעים לשתדלנות, אף שמדברים בצורה רהוטה ובחנפה ואוכלים נבלות וטרפות עם הגוים, אין בכם להשפיע עליהם וכל יגיעתם לריק. יהודי אינו דומה לגוי,

פרשת וישלח

שאין בי כח, באתם אלי". הוא החל לחשב לכל אחד מהנוכחים את כל מעשיו, עד שיעשו כלם בעלי תשובה. (זכותא דאברהם)

עם לְבָן גֵרְתִי וְאַחַר עַד עֵתָהּ, וַיְהִי לִי טוֹר וַחֲמוֹר צָאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה (לב ד - ה)

יעקב אבינו הקדים ואמר לעשו 'עם לְבָן גֵרְתִי וְאַחַר עַד עֵתָהּ', כדי שידע שהוא שולח לו מנחה שהיא יקרה בעיניו ביותר, מאחר ובאה לידו בעמל רב, ולא בקלות יתרה.

משל לאחד שהיה שר בעיר גדולה, ובזבז כל ממונו, עמד ורכש שתי אבנים טובות כל אחת בעשרה זהובים, קרא לעשיר הגדול שבעירו, ובקש שירכוש ממנו את האבן בחמש מאות זהובים. על אף שידע שהאבן שוה רק עשרה זהובים, נענה העשיר מיד לבקשת השר, ושלשל לידו חמש מאות זהובים טבין ותקילין.

אחר קרא השר לעשיר אחר, ובקש ממנו שיקנה את האבן השנייה בחמש מאות זהובים. השיב העשיר שהאבן שוה רק עשרה זהובים, אך מפני כבודו של השר מוכן לקנותה בעשרים, השר לא הסכים לקבל עשרים והוסיף עוד ועוד, עד שלבסוף הסכים העשיר ורכשה במאה.

שאלו השר מדוע עשיר פלוני הסכים מיד לקנות בחמש מאות, ואתה רק לאחר הפצרות קנית במאה. השיב העשיר, "אדוני השר, אותו עשיר קבל את העשר בירשה והוא לא עמל ולא גע בו, אך אני הזעתי וגעתי עליו, לכן הוא חביב עלי מאד".

וכן כאן, יעקב אבינו שלח מנחה לעשו אחיו לפיסו, וחשש שמנחה זו תקטן בעיני

ושפחה, הוא העדיף לשבת ולעסוק בתורה עד שהיה מתעלה למדרגת יצחק אביו, תחת זה פלה חזיו בהכל והרבה לעצמו רכוש שלא יזקוק לו כלל. גם בזה הראה יעקב בגלויו את צדקותו ותמימותו בפני עשו הרשע, בלא שום בושה.

את דבריו סים יעקב בהבטחה, ואשליחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך, אם ידברו אל עשו הרשע באפן כזה ימצאו חן בעיניו. לא כדעת פורקי העל, שסוברים להשתדל אצל הגויים על ידי שליח מחלל שבת ואוכל נבלות וטרפות, במחשבה שרק כך ימצאו חן בעיניהם.

אדרבה, אם ילכו בדרך האמות, ימאסו הגוי בכפל כפלים וישנאנו שנאה גדולה ועמקה יותר, רק אם יקדים לומר לגוי בפה מלא שהוא יהודי שומר תורה ומצוות ומאמין בה, וישטח לפניו בקשתו, אז יצליח דרכו. (שפע חיים חורש"י תשמ"ב)

עם לְבָן גֵרְתִי וְאַחַר עַד עֵתָהּ (לב ד)

בנות ישבו על שלחנו הטהור, אחז הרה"ק **הדברי חיים מצאנז** זיע"א בזקנו הקדוש ואמר, 'עם לְבָן גֵרְתִי', כבר יש לי זקן לְבָן, וְאַחַר עַד עֵתָהּ, התמהמהתי עד כה ועדין לא עשיתי תשובה.

אחר הוסיף וספר כי בעיר ליז'ענסק הייתה חברה קדישא של אנשים פשוטים מאד, בהגיע עתו של הרה"ק **רבי אלימלך מליז'ענסק** זיע"א, באו אליו ואמרו בהרגלם מימים ימימה, "רבי, התנדה".

שאל אותם רבי אלימלך, "היכן הייתם בעת שהייתי יושב אצל השלחן ואוכל קערה עם בשר, אז היה בי כח לשוב, רק עכשו

זכורני כי בעֲגֵרְתֵנוּ וְרוֹדֵנִיקָה הָיָה זָקֵן בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה שֶׁבִקֵּשׁ מִמֶּנִּי שְׂאֵסְבִיר לוֹ מֵה זֶה כְּאֵב רָאשׁ, וְהוּא לֹא יָכַל לְהִבִּין אִיךָ יָכוֹל הָרֹאשׁ לִכְאֵב בְּעַת שְׁעוֹסָקִים בַּתּוֹרָה.

לא הִיָּה אִזְ כִּימִים הָאֵלוּ שֶׁעֵסֵק הַתּוֹרָה נַעֲשֶׂה טַפֵּל, וְאֶפְלוּ אֶצֶל הָאֲבָרְכִים זְקוּקִים לְמִמּוֹן רַב, כְּדִי לְסַפֵּק מְלֵא צָרְכֵיהֶם הַגְּשָׁמִיִּים. (בַּחֲצוֹת הַחַיִּים נג)

ויאמר שלחני כי עלה השחר (לב נו) **וברש"י, וצריף אני לומר שירה ביום.**

לפנדק אַחַד, נִתְּוַעַדוּ יַחַדְיוֹ שְׁנֵי צַדִּיקִים גְּדוּלֵי הַדּוֹר, הַרְה"ק רַבִּי אַבְרָהָם יְהוֹשֻׁעַ הַעֲטִיל מִמְעוֹז'יבּוֹז זִיע"א, וְהַרְה"ק רַבִּי מִנַּחֵם מְנַדֵּל מִרִּימְנוֹב זִיע"א, עִמָּהֶם נִסְעוּ גַם רַבִּי נִתָּן לִיִּב ז"ל בְּנוֹ שֶׁל הַרְבֵּי מִרִּימְנוֹב, וּמִשְׁרָתוֹ הַנְּאֻמָּן הַרְה"ק רַבִּי צְבִי הִירֵשׁ הַכֹּהֵן מִרִּימְנוֹב זִיע"א.

מאחר וּבַחֲדָר בּוֹ הִתְאַכְסְנוּ, לֹא הָיוּ כִּי אִם שְׁתֵּי מִטּוֹת בְּשִׁבִיל שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים הַזְּקֵנִים, הִצִּיעוּ עֵבֹר הָאֲבָרְכִים מִשֶּׁכֶּב עַל הָאָרֶץ. בְּלִילָה חִפְצוּ שְׁנֵי הַצַּדִּיקִים לְשׁוּחַת, וְהַרְבֵּי מֵאֲפֻטָּא לָקַח נֵר בְּיָדוֹ, וְהִלָּךְ לְרֹאוֹת הָאִם שְׁנֵי הָאֲבָרְכִים יְשָׁנִים.

הגם שֶׁהָיוּ שְׁנֵיהֶם גְּעוּרִים, עֲצָמוּ עֵינֵיהֶם וְעָשׂוּ עֲצָמָם כְּאֵלוֹ הֵם יְשָׁנִים, חָזַר הַרְבֵּי מֵאֲפֻטָּא לְמִטָּתוֹ, וְאִזְ שָׁמְעוּ אֶת הַרְבֵּי מִרִּימְנוֹב שׁוֹאֵל, "הַרְבֵּי מִמְעוֹז'יבּוֹז, מִדּוּעַ רָאִיתִי שְׁשֻׁחַתְתֶּם בְּעַת הַנְּחַת תְּפִלְיִן".

ענהו הַרְבֵּי מֵאֲפֻטָּא, "כְּבָדוֹ אוֹתִי בְּשָׁמַיִם לְסִדֵּר סִדֵּר הַשִּׁירָה שֶׁל הַמְּלָאָכִים, עִם מְלָאָךְ מִיכָאֵל יֵשׁ לִי הַפְּרוֹת מִכְּבָר, וְרָאִיתִי שֶׁהָרָאָה לִי פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, לְמַעַן הַחֲבִיבוֹת, הָרָאִיתִי לוֹ גַם אֲנִי פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת".

עָשׂוּ, כִּי יֹאמֵר בְּלִבּוֹ הָרִי יַעֲקֹב אַחִי מִמּוֹנוֹ חֲבִיב עָלָיו, אֶפְלוּ קָעֵרַת עֲדָשִׁים לֹא נָתַן לִי בַּחֲנֹם אֲלֵא קָנָה בָּהּ בְּכוּרָה, וְאִיךָ עָתָה שׁוֹלַח לִי מִנְחָה גְּדוּלָה שֶׁל מְאוֹת בְּהֵמוֹת, בְּיָדָאִי הַתְּעַשֵּׂר עַל יְדֵי מִצִּיאָהּ אוֹ מִתְּנָה, בְּאִפְסָן שֶׁלֹּא עָמַל וְלֹא יָגַע בּוֹ.

לכו טָרַם שֶׁלַח יַעֲקֹב אֶת הַמִּנְחָה, שֶׁלַח לְהוֹדִיעוֹ כִּי עָשְׂרוּ לֹא בָּא אֵלָיו בְּמִתְּנָה אוֹ בְּמִצִּיאָהּ, עִם לְכוֹן שֶׁהוּא אַח אִמִּי וְאָב לְנִשְׂיִי לֹא הֵייתִי כֹחֲתוֹ, אֲלֵא רַק גֵּר וְאוֹרֵחַ, לֹא נִהְיִיתִי מִמּוֹנוֹ פְּרוּטָה בַּחֲנֹם, זֶה הֶעֱשֵׂר שֵׁישׁ בְּיָדֵי עָתָה, הוּא עֲמָלִי וְיִגִיעַ כִּפִּי כִּי וְאַחֵר עַד עָתָה, כִּמְהָ שָׁנִים, עַד שֶׁהָיָה לִי 'שׁוֹר וְחִמּוֹר צֹאן וְעֶבֶד', כִּן בִּיּוֹן עָשׂוּ כִּי הַמִּנְחָה שֶׁקָּבַל נִחְשַׁבְתָּ בְּעֵינַי יַעֲקֹב לְמִנְחָה גְּדוּלָה וְעֵרְפָה רַב עֵבֹרוֹ, וְלֹא תִהְיֶה קוֹלָה בְּעֵינָיו. (שׁוֹד יוֹסֵף ח')

ויתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר (לב נד) **ברש"י, שכב פנים קטנים וחרז עליהם.**

דרש הַרְה"ק הַשֹּׁפֵעַ חַיִּים מִצַּנְאָנִי זִיע"א, "בַּעֲוֹה"ר עוֹלָם הַפּוֹךְ רְאִיתִי, רוֹדְפִים אַחֵר מוֹתָרוֹת עוֹלָם הַזֶּה, וּבְגִין כִּן מִשְׁלִיכִים אַחֵר גַּם אֶת עֵסֵק הַתּוֹרָה, עַד כִּי כָּל אֲבָרְךָ צָרִיף אֶת הַלּוֹקֶסוֹס הַטוֹב בְּיוֹתֵר, וּמִשְׁקִיעַ עֲצָמוֹ בְּעִבּוּדָה קָשָׁה לְמֵלֵא אַחֵר תְּאוֹתָיו הַגְּשָׁמִיִּים.

כך חָיו אֲבוֹתֵינוּ וְרוֹבֵתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, הַסֵּתֶפְקוּ בְּמוֹעֵט וְכָל מְאֻזִּים הָיָה רַק גְּבוּדַת הַשִּׁי"ת וְלִמּוּד הַתּוֹרָה. דְּכִינָא כִּד הוֹינָא טְלִיא בְּבֵית אָבִי וְצ"ל שֶׁפַּעַם הִבִּיאָה אִמִּי תַפּוּז אַחַד, וּמִזָּה קָבַל כָּל אַחַד מֵהַיְלָדִים רַק פִּלַּח אַחַד. כְּשֶׁרָאֲתָה בְּמָקוֹם אַחַד שְׂאוּכְלִים תַּפּוּז שְׁלָם בְּסַעוּדָה, הַתְּפִלָּאָה וְאִמְרָה, "כְּאֵלוֹ זוֹלָלִים וְסוּבְאִים".

כך חָיו בְּדוֹרוֹת הַקּוֹדְמִים, וְהָאֲנָשִׁים הָיוּ בְּרִיאִים וְחֻזְקִים, גְּבוּרֵי חֵיל עוֹשֵׂי דְבָרוֹ.

פרשת וישלח

לא שמע בקולי, בליל ברית מילה בעת שיבוא לבריתך להשתתף בסעודה, אפגע בו באקדחי ונראה מי יצילו מזידי.

נבילה ראובן מהדברים, ונסה להרגיע את הקונסול התקיף שיכול להרג ולפגע ככל העולה על דעתו, בלא שיצטרף לתת דין וחשבון על מעשיו. אך הלה הוסיף להתעצב בחרון אף.

בליל המילה לא הזמין ראובן לא את הרב ולא את הקונסול, אך הוא נבהל לראות את שניהם באים לביתו הגם שלא הזמנו. משהבין ראובן את העומד להתרחש בביתו, יצא את הבית וישב בבית אחד השכנים, שלא להיות נזכח בעת המעשה הנורא.

הקונסול בקש מאחד מהנוכחים להראות לו איה מקום רבי ישועה, משהבחין כי הוא יושב סמוך לפתח, ואין איש קרוב אליו, שמח וחסב, עכשו יש לי אפשרות להרג אותו, בלא שיפגעו אחרים.

אחז הקונסול באקדחו וכוננו כנגד פני הרב, אך משרצה ללחץ על ההדק, השתתקה לפתע אצבעו, כך בכל פעם שנסה לירות מאקדחו, הרגיש כאלו אצבעו בטלה לגמרי ואינה נענית למחשבתו.

נבילה הקונסול התקיף, פנה אל הרב, ואמר, "כבוד הרב, מאחר ואתה הולך בצדק ובמישור, מי שימרה דבריה תעניש אותו כנראה בעיניך, ומי שיתחצף נגדך, אני אענישנו", וכך המשיך לדבר כזאת.

ראובן שעזב את אורחיו וישב במתח בבית שכנו, שלח כל חמש דקות לראות מה מתרחש בביתו, אם יש רעש או צעקות וכיוצא, אך לפליאתו נענה כי אין כלום, כל האורחים אוכלים ושותים והשמחה רבה.

בתוך כך לא היה יכול אחד האברכים השוכרים להתאפק, והוציא שעול מפיו. אמר הרבי ממעזיבוז, "נפסיק לדבר כי האברכים אינם ישינים, והם פסקו מלשוחח עוד ביניהם".
(סיפורי נפלאות מגדולי ישראל סיפור י')

ויזרח לו השמש כאשר עבר את פנואל והוא צלע על ירכו (לב לא)

בשובע פרשת וישלח, הגיע לפני הרה"ק הפני מנחם זיע"א אברך מחסידיו והתלונן כי סובל מכאבים קשים ברגלו, בעקבות גיד שהוסט ממקומו. אמר לו הפני מנחם קצרות, "בפרשתנו נאמר ויזרח לו השמש", מאותו הרגע, הפסיק הסבל ונגעלם כלא היה. (תולדות הפני מנחם)

וינח עשו לקראתו ויתבקהו ויפל על צוארו וישקהו ויבכו (גז ד)

בין שלל תפקידי של רבי ישועה בסיס יצ"ל, שפנה ברבה הראשי של תוניסיה, היה עליו להעניש את כל העוברים והפושעים. אחד מבני קהלתו עובד היה אצל קונסול צרפת, והקונסול הזהיר נחרצות את רבי ישועה כי מאחר ואיש זה העובד שלו, אל לו לנגוע בו לרעה.

אחר תקופה עבר האיש על חקי התורה, רבי ישועה הזמינו לדיו לפניו, אך הלה העז פניו והודיע שלא יבוא, ברור היה לו שהרב יפחד מאוימי הקונסול התקיף, אך הרב עמד ופקד על משרתו, להכריז שהלה יוצא מכלל ישראל.

היהודי הלך לאדונו הקונסול והלשין על הרב שאינו שומע לדבריו, וחרונו של הקונסול גבר עליו. סמוך לקונסול עמד יהודי בשם ראובן ואלנסי שבאותו שבוץ היה עליו לערר ברית מילה, והוא אמר לו, "הרב הזה

עשו הצייע לו 'נסעה ונלכה', השיבו יעקב, 'יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי' (עי' ע"ז כו.). (הרב מפנוביז)

ניסעו ויהי חתת אלקים על הערים אשר סביבותיהם
(לה ה)

בראשית שנת תר"ז, שלח הרה"ק **הצמח צדק** **מליובאוויטש** זיע"א את בנו הרה"ק **רבי שמואל שניאורסון** זיע"א שהיה אז בגיל עשרים ושלוש שנה, לעיר פטרבורג אודות עניני הכלל, וטרם נסעו ספר לו לאמר.

בשנת תר"ג כשנקראתי לאספת הרבנים בפטרבורג, הייתי על ציון אמי הרבנית הצדקנית בליאזנא, ותספר לי שבגלל המסירות נפש שהיה לה עבור חסידים וחסידות, זכתה להיות גם בהיכל הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א, לעורך רחמים עבורי.

היא בקשה מהבעל שם טוב שיתן לה סגלה עבורי, שאוכל לעמוד נגד המתנגדים לתורת החסידות, והוא אמר, "בגוף הלא בקי בחמשה חמשי תורה, בתהלים, ובתנ"א, בעל פה באותיותיהם, כתיב 'ויהי חתת אלקים' וגו' חת"ת ראשי תבות חמש תהלים תנ"א, הבקי באותיותיהם, שובר כל ההעלמות וההסתרות".

מה אתה חושב, אמר לימים הרבי מוהר"ש לכנו הרה"ק **רבי שלום זינבער** זיע"א, "היה זה מתכון יקר, בשלשת פרשיות החמש, שלשה פרקי תהלים, ושלשה פרקי תנ"א הראשונים, נשברו והופרו כל תכניותיהם של המשכילים.

בני ישדאל, עם התורה הקדושה, יצאו ביד רמה, ראש המשכילים נמלט לחוץ לארץ מחמת בושה ופחד, על שגרום הפסד מרבה למלוכה בספרים שהם הדיפסיו". (אגרות הרי"צ)

בפעם האחרונה ששלח, הודיעו לו שכבר נגמרה הסעודה וכלם חזרו לביתם, אז חזר ראובן לביתו. אחר יומים נפגש עם הקונסול והוא אמר לו, "הרב שלכם מלאך, לא בן אדם, וניספר לו כל אשר ארע בביתו". (פרח טושן)

יעבר נא אדני לפני עבדו ואני אתנהלה לאטי לרגל המלאכה אשר לפני ולרגל הילדים עד אשר אבא אל אדני שיערה (לג יד)

"במהלך שהייתי בארצות הברית עבור גיוס כספים להחזקת ישיבת פונוביז", ספר ראש ישיבת פונוביז' **הרב יוסף שלמה פהנמן** זצ"ל, "נסעתי ברכבת התחתית בניו יורק, לפתע הקיפה אותי בקרון חבורת פרחחים שהכרת פניהם ענתה בהם בברור כי לא יהססו לשדוד ולתקוף יהודי בודד.

הטבעת התהדקה סביבי, הם נעצו בי את עיניהם, ולא היה לי ממי לבקש עזרה. לפתע צץ רעיון במח, שלפתי מכיסי פסת גר עליה רשומה כתבת בקרבת מקום, ושאלתי אולי יודעים הם היכו עלי לרדת, "כמויבן", צהלו הגויים, "עליך לרדת כאן בתחנה הקרובה יחד עםנו".

עדיף היה בעיניהם להטפל אלי ברחוב תשוף, מאשר ברכבת הצבורית. הקרון נעצר, כלנו עמדנו ממקומות הישיבה שלנו, נתתי להם את הכבוד לרדת ראשונים לפני התמהמהתי עוד רגע, ואז נסגרו הדלתות האוטומטיות ואני נשארתי בפנים, פטור מענשם של אלו.

שמא הנכם סבורים כי זו המצאה שלי, הפטיר בחינף, "אין זו שלי, למדתי את התחבולה הזאת מיעקב אבינו, כאשר

מְלוּה מְלָכָה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

המשך מפרשת ויצא

הגביע עם היין שאף אחד מהאפרים לא הבחין בו, "זהו כוסו של אליהו הנביא", קרא המוכסן בהתפעלות ובהגישו את הגביע לקצין אמר, "הגעתם בדיוק ברגע הנכון כאלו היית אליהו הנביא, מגיע לך הגביע הזה, שתה".

הקצין הביט בו ועשה עצמו כאינו מבין, כשבת צחוק קלה על פניו, הריק את הכוס בלגימה אחת אל גרונו. מאחר בליה עזבו החילים והקצין את בית המרזח, והמוכסן עם אורחיו התישבו להשלים את הסדר ולהודות לה' על הגס הגדול.

כבר למחרת הופיע זקן הכפר בבית המוכסן, בקש בשם כל האפרים שימחל ויסלח להם על כל הנזקים שגרמו לו בהיותם שכורים, והתחנן שלא יתלונן על כך לפני הפריץ. כדי להראות לו שהם מתחרטים באמת, החליטו האפרים לסלק מיד את הכמר שזנא ישראל מהכפר.

אחר החג נסע המוכסן העירה לשבת קודש כדי לברך הגומל, רב העיר ששמע על הגס, הצטחק ואמר לו, "אל תדאג, את הכוס של אליהו הנביא לא שתה קצין גוי, למי שהכנת את הגביע, הוא שתה את היין".

"וענשו" אורחי היקרים קרא הרבי מבוהוש בהתלהבות לקהל אורחיו הטרוד באיומי המלחמה והפורעים האנטישמיים והכריז, "נפתח את הדלת ונאמר יחדיו, 'שפך חמתך על הגוים'". (באר יצחק בווהוש, ב' ניסן תשנ"ג)

עודו מהרהר בסעודות 'מלוה מלכה' שהיה עורף בקביעות, חפץ הפונדקאי העקוד לומר לכל הפחות כמה מלים יהודיות, ובלא משים מאחר ולא ידע משהו אחר, החל לומר, "אליהו הנביא, אליהו התשבי, אליהו הגלעדי", מתוך הזמירות שהיה רגיל לומר מדי מוצאי שבת בסעודת מלוה דמלכה.

פתאום נדמה היה לו שאזניו שומעות פרשים ורכבים על סוסים, בלב מלא תקוה אמצ את אזניו, ובלב שמח האזין לקול שטטת הסוסים שמרגע לרגע התגברה יותר ויותר.

חלפו רגעים אחדים, לבית המרזח התפרצו פרשים מזינים ובראשם קצין, בראותם את אנשי הבית הקשורים, התנפלו על הפורעים והכמר והכו בהם על ימין ועל שמאל, עד שבקשי רב הצליחו לברח ולנוס על נפשם.

כל חפצי הערך שנאספו על ידי הפורעים, השארו מאחריהם בעת שנמלטו מפחד החילים המזינים. הקצין והפרשים התירו את כלם ממאסרם, והקצין אמר לפונדקאי, "השם הטוב הנהיג כן, שנטעה בדרךנו ונעבר כאן".

המוכסן המאשר ושאר היהודים ככו מרב שמחה ורצו לכבד את הקצין ואת החילים ביי"ש, אף לשוא, הכל שתו האפרים השכורים עד טפת היין האחרונה, ולא הותירו מאומה.

"אבא" קרא בן הזקונים, "ראה, עומד לו

מילין קירין ויהודשים נפלאים מהוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד הי אביהנרא שליט"א

מִי־הָתָא

חֲזַרְתָּא

חֲזַרְתָּא דְאִוּרֵי־תָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

ג' לשונות חיבה להורות גודל חיבת הבורא לעם ישראל

כסא הכבוד, הכיכוד.

אולם האמת תורה דרכה, כי לשם כך נבראו כל ענייני עולם הזה כדי ללמוד מהם לאהבת בוראנו ויוצרנו, וכדכתב **במאור עינים** (ואתחנן ד"ה ואהבת) ובדרך דומה שינינו עוד במשנת תלמידי הבעש"ט ע"ה, וזה לשונו: אבל הענין הוא, שה' יתברך ציוה לאהוב אותו יתברך, ואיך אפשר לאהוב דבר שלא נודע מהותו וכו'. והוא שה' יתברך ברא בעולם משל שממנו נוכל להבין הנמשל, דהיינו כל התענוגים שבעולם כמו אכילה ושתייה וכו', שיבין מפני מה אני אוהב אותו דבר, הלא הוא רק אהבה נפולה מעולם אהבה כנוכר אצלנו כמה פעמים, ועל אחת כמה וכמה שיש לי לאהוב הבורא ברוך הוא שהוא מקור כל התענוגים.

ובבחינת' מאויבי תחכמי מצותיך' יש לנו ללמוד משכם בן חמור, אדם פושע ורשע וכשהוא בא לדבר על דברים גשמיים מה הוא אומר, בתחילה 'ותדבק נפשו', אחר כך 'שכם בני חשקה נפשו', ואחר כך 'כי חפץ בבת יעקב' - הרי לנו דביקות, חשק וחפץ. ראו מה עשה בשביל עבירה, בלי שום הכנה, דבקה נפשו, חשק, וחפץ. שעשה ממש במסירות נפש בשביל דברים כאלה, בשביל דברים של עבירה.

הלימוד מהיצר הרע לאהבת ה'

ועל זה אמר הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב ע"ה בקדושת לוי (נח ד"ה שמטבילין): וזה הוא עיקר תכלית כל הנבראים, רק לעבוד הבורא ברוך הוא ולעשות תענוג להבורא, כמו שמארו חכמינו ז"ל (אבות פ"ו מ"י) כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא ברא אלא לכבודו, לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא. וזה פירוש הכתוב 'מאויבי תחכמי מצותיך' כי לעולם היא ל'. וכו' כמו מן אויבי, מאויבי שלי, דהיינו יצר הרע, 'תחכמי מצותיך' רצה לומר היצר הרע מפתה אותי לתאוות גשמי, דהיינו תאוות אשה או שאר

ותדבק נפשו בדינה בת יעקב וגו' (לד ג). **שכם בני חשקה נפשו בבתכם וגו'** (שם פסוק ח). **ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב וגו'** (שם פסוק ט). דרשו וברתינו ז"ל במדרש (ב"ר פ ז): ריש לקיש אמר, בג' לשונות של חיבה חיבב הקב"ה את ישראל, בדביקה בחשיקה ובחפיצה. בדביקה - 'אתם הדבקים' (דברים ד ד), בחשיקה - 'לא מרובכם מכל העמים חשק ה' (שם ז ז), ובחפיצה - 'ואשרו אתכם כל הגוים [כי תהיו אתם ארץ חפץ]' וגו' (מלאכי ג יב), ואנו למדים אותה מפרשה של רשע הזה.

באריכות ובפרוטרוט התבאר דברי מדרש אלו **בראשית חכמה** (שער האהבה פ"ג), ושם ביאר כי שלוש לשונות החיבה מיוחדים ורומזים לשלושה הכוחות שבנו - נפש רוח ונשמה. המדרגה הראשונה היא הדביקות שכנגד הנפש, והחשק למעלה מן הדביקות כנגד הרוח, והחפץ למעלה מכולם כנגד הנשמה, כי החפץ מורה על רצון חזק שאין למעלה ממנו, שיהיה כל חפץ ורצון האדם וכל מגמת פניו מיוחד לאותו הדבר שחפץ בו.

ומפרשה של אותו רשע אנו למדים זאת, כדרך שכתוב אצל שכם בן חמור 'ולא אחר הנער לעשות הדבר כי חפץ בבת יעקב', כי ריוב חשקו ואהבתו את דינה בת יעקב, לא היה שום דבר שימנע אותו מלהשלים חפצו ותאוותו. וכל זה הינו רק מעין משל לחזק האהבה שאוהב הקב"ה את עמו ישראל.

עם ישראל לומד משכם מהי הדרך להגיע לדבקות באבינו שבשמים

וכמו אהבת ה' לעמו כן בני ישראל הרוצים לידבק באלקים חיים, למדים זאת מפרשתו של רשע שכם בן חמור, כמובא בספרן של צדיקים שיש ללמוד מחשק ותאוה שיש לנו לתאוות עולם הזה ותענוגיו, וכי מהיכן בא לנו נשמת אלוה ממעל, נשמות ישראל החצובות מתחת

מקומות, שכדי לבוא לדביקות בה, יתמלא לב האדם בחשיקה, חפיצה, נעיונות, ידידות, חביבות, מתיקות, תאוה, שכל משאלותיו של אדם יהיו להשתוקק ולכסוף לתורה הקדושה ולהידבק בה' יתברך חי החיים, ומי יתן שיכנסו הדברים הקדושים לליבנו ויעשו פרי ושורש, ותבער אהבתו יתברך בליבנו בלי שום הפסק, אמן וכן יהי רצון.

תאוות גשמי, אזי מזה התאוה הגשמי, מיצר הרע, תחכמי מצותיך, אזי לבי בוער להיות עובד את ה'. 'כי לעולם היא לי, רצה לומר תאוות גשמי הוא דבר נפסד וכלה, לא כן כשאהיה עובד הבורא זה הוא לי לעולם, כי אני מדבק עצמי בבורא שהוא חי וקים לעולם. עכל"ק.

זו אפוא הדרך שממנה יבוא האדם להיות קרוב לבורא באהבה, והרי כך האור החיים הקדוש מתבטא בכמה וכמה

מִלְתָּא דְפְרִיָאָה

עיקר השכר אינו על קיום המצוה אלא על התגברותו במלחמת יצרו

וַיֵּרָא כִּי לֹא יָלַד לוֹ יִצְחָק בְּכַף יָרְכוּ וַתִּקַּע פֶּה יִרְךָ יַעֲקֹב בְּהֶאֱבֹקוֹ עִמּוֹ. וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי בְּיַד עֲלֵה הַשָּׂחָר וְגו' (לב כו-כז). יש להקדים ולבאר, דהנה עיקר שכר האדם לעתיד לבוא אינו על קיום מצוות עשה, אלא על התגברות כנגד היצר הרע המסית את האדם לחטוא, כי באמת מן הישר והראוי שיעבוד האדם את בוראו שהיטיב עמו מיום היוולדו, וכמה שיוסיף לקיים מצוות ה' לא יהיה בכך משום תשלום אפילו על אחת מכל טובות ה' עמו, וכמאמר התנא (אבות פ"ב מ"ח) 'אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכן נוצרת'. אבל מלחמת האדם עם היצר הרע בכל עת ורגע, אשר כל יצר מחשבותיו רק רע כל היום, והאדם עומד כנגדו בתחבולות מלחמה להישמר מכל מיני ניסיונות ומכשולים, היא הנחשבת כענין וסיגוף גדול, ומחמת כן יחשוב לו הקב"ה כל התגברות על היצר כאילו עשה מצוה בפועל, כמו שאמרנו (מכות כג): 'כל היושב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כעושה מצוה', ובזכות כל התגברות על היצר זוכה להמשיך עליו קדושה כאילו קיים מצוה בפועל, ועל כך הוא עיקר קבלת שכר טוב לצדיקים לעתיד לבוא.

בריאת היצר הרע כדי שלא יהיה נהמא דכיסופא

והרי כל סיבת בריאת האדם בעולם הזה היא כדי שיוכל לקבל שכרו בלי בושת פנים, ולפיכך ירדה הנשמה לעולם השפל כדי שתזכה בכוח מעשיה ולא בבחינת מתנה, ומטעם זה ניתן יצר הרע באדם כדי שיהיה ראוי לקבלת שכר טוב לעתיד, וקיום מצוות עשה לבדם אין בהם כל כך התגברות על היצר, ולכן השכר עבורם יש בו קצת בחינת מתנה לאדם, ודוקא התגברות על היצר הרע המסית את האדם למלאות תאוותיו האסורות, הוא המזכה את האדם בשכר האמיתי על שעומד בניסיון כנגד טבעו.

תכלית היצר הרע כדי שיתגבר עליו האדם

נמצא אם כן, שגם היצר הטוב וגם היצר הרע שניהם מלאכים שנשלחו לאדם כדי לסייע אותו בעבודת בוראו, היצר הטוב שליחותו לקרב את האדם לקיום המצוות, והיצר הרע שליחותו להסית את האדם לרע כדי שיתגבר עליו האדם ויזכה לשכר טוב לעתיד לבוא, כמו שדרשו חז"ל ("ב"ר יד ד) על הפסוק (בראשית ב ז) וַיִּצַר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, וַיִּצַר' בשני יודי"ן, רמז על שני יצרים שבאדם, ועל ידי שניהם מגיע האדם לידי שלמות, ועל ידי שמתגבר האדם ואינו הולך בעצת יצרו כזה נשלם רצון כוונת הבריאה, וכמו שהמשילו בזהרה הקדושה את ענין בריאת האדם לבדם לניסיון שנשלח על ידי המלך כדי לנסות להחטיא את בנו, וכיון שמתגבר הבן ועומד בניסיון מוסיף המלך עוד לאהוב אותו ומרבה את שכרו.

תיקון היצר על ידי התגברות האדם

ואדרבה בכך שגובר האדם על יצרו הוא מגביה ומרומם את היצר הרע ומשיבו אל הקדושה, ועל ידי כך זוכה היצר הרע להתעלות ולומר שירה לבוראו, כמו שמצינו אצל יעקב אבינו שבשעה שהתגבר על שרו של עשיו ביקש אותו המלאך לומר שירה לפני הקב"ה, כי מיום שנברא העולם לא היה מי שהתגבר על היצר הרע בשלמות כיעקב אבינו, וכיון שכן לא השלים עדיין היצר את שליחותו שהיא לגרום לאדם להתגבר עליו בלב שלם, ורק אחרי שהתגבר עליו יעקב אבינו נשלם תיקונו של המלאך והיה ראוי לומר שירה לפניו יתברך.

ברזא דאז"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

התחכמות היצר להכשילו האדם

לתלמיד חכם, ופעמים שנדמה היצר כאבן ופעמים נדמה כברזל, ובכח התורה אפשר תמיד להתגבר ולהכניעו, ובין אם הוא נדמה כעם הארץ ובין אם הוא נדמה כתלמיד חכם, מכל מקום הוא נימוח כאבן ומתפוצץ כברזל, והכל בכח התורה שנמשלה למים ולאש, והמים ממייסים את האבן והאש מפוצצת הברזל, ובזה אפשר לעמוד כנגדו ולהתגבר עליו.

התגברות היצר על הצדיקים

ולכל אחד מגיע היצר כפי מה שהוא, וכמו שמצינו (סוכה נב.) שלעתיד לבוא נדמה היצר לצדיקים כהר גבוה ולרשעים כחוט השערה, רמז לכך שלצדיקים נדמה היצר הרע באופן אחר מאשר לרשעים, כי את הרשעים יותר קל לשכנע אותם לילך בשרירות לבם ולעשות הרע בעיני ה', אבל הצדיקים נצרך היצר להתחכם כנגדם כיון שאינם חפצים לעבור על פי ה', והוא מנסה להטעות אותם כאילו יש דבר מצוה בדבריו, וכפי מעלת הצדיק כך מתגבר היצר להתחכם כנגד, וכל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו (שם).

וכמו שלפעמים מטעה היצר לחשוב כי טוב הוא שיחטא האדם מעט כדי שיזכה על ידי כך למעלת התשובה, וכמו שאמר יוסף הצדיק לאשת פוטיפר (בראשית לט ט) 'ואיך אעשה הרעה הגדלה הזאת וחטאתי לאלהים', כלומר שאינו נצרך לבוא לחטא חמור כזה כדי לזכות למעלת בעל תשובה, כי גם בלאו הכי 'וחטאתי לאלהים' זה מכבר, וממילא כבר נאלץ לשוב בתשובה על חטאים אחרים, ואיך יוסיף להמרות פי ה' עוד הפעם.

היצר חייב על שמטעה האדם ומרמה אותו וכך היה **הבעל שם טוב הקדוש** מבאר את דברי הגמרא (שבת עה.) בענין השוחט בשבת, ונחלקו

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדוֹ וַיֵּאָבֶק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר (לב כה). בגמרא (חולין צא.) נחלקו, יש אומרים כנכרי נגלה לו ויש אומרים כתלמיד חכם נגלה לו. וכיון שידענו כי מלחמה זו הייתה עם שרו של עשו, הוא ס"מ, הוא שטן הוא יצר הרע, יש לנו לעמוד בזה, מה באו חז"ל ללמדנו אם כגוי נדמה לו או כתלמיד חכם.

דהנה, היצר הרע מתחכם ובא על האדם בכמה אופנים שונים, לעתים בא היצר בגלוי ומסית את האדם לעבור עבירה בידועין, ולפעמים מעמיד היצר פנים כאילו הוא משכנע לדבר מצוה, ובעוד שהנסיון הראשון הוא ברור לעין, ואין צריך אלא להתגבר על היצר ולעמוד איתן על המשמר שלא להיגרר אחריו, הרי שבדרך השניה הניסיון גדול עוד יותר, כי האדם אינו יודע בביור מהי חובתו ומה מוטל עליו לעשות, כי היצר מתחכם עליו בערמה ומהפך לו את העבירה למצוה, ונצרך לתוספת התחזקות להבדיל בין חושך לאור ובין רע לטוב.

פעמים נדמה כנכרי ופעמים כתלמיד לחכם

הוא הדבר שמצינו בגמרא, כנכרי נגלה לו או כתלמיד חכם נגלה לו. שכך מבאר **הרה"ק בעל אבני נזר ע"ה** שהיצר נוהג עם האדם בשתי דרכים אלו, לפעמים הוא נגלה אליו כמו גוי רשע ומפתה אותו לעבור עבירה שהיא ברורה לו לאיסור, ונדרש ממנו להתגבר על יצרו ולעמוד בניסיון, אבל יש עוד אופן של ניסיון שהיצר נדמה כאילו הוא תלמיד חכם ומטעה את האדם לומר על רע שהוא טוב ועל עבירה שהיא מצוה, ונצרך לברר תחילה את האמת כדי שלא להיכשל ברשתו של היצר.

יצר של ברזל ויצר של אבן

ולפיכך נמשל היצר לאבן ולברזל, כי אבן הוא כנוי לעם הארץ הדומם כאבן וברזל הוא כינוי

להם עד שגרם מיתה להם ולכל יוצאי חלציהם.

יודי על עבירות שאין מכירים בהם

ועל כגון זה מתוודים אנו ביום כיפור, 'על חטא שחטאנו לפניך ביודעין ובלא יודעין', 'ביודעין' - עבירות שנכשלנו בהם למרות שיודעים היינו את איסורם, 'ובלא יודעין' הם עבירות שהיצר מטעה אותנו לחשוב כאילו הן מצוות, ואין אנו יודעים את גודל חומרתם והאיסור שבהם. ועל כך ביקש יעקב ע"ה בתחילת הפרשה (לב יב) 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' שלא יטענו היצר הרע לחשוב על עבירות כאילו הם מצוות, מיד היצר הרע - עשו, שמעמיד פנים כאילו הוא אחי ואוהבי.

התחדשות גזירותיו של היצר הרע

זה גם הרמז בלשון הכתוב (שמות א ח) 'ויקם מלך חדש על מצרים, ודרשו חז"ל (סוטה יא.) שהתחדשו גזירותיו, שהוא מרמה את האדם כאילו הוא מחדש מצוות חדשות, והאדם טועה לחשוב שכל עצותיו לטובה הן, ואדרבה זו היתה עצתו של פרעה הרשע להטעות את בני ישראל כדי להחטיאם, ובאופן זה אין כל כך תביעה על האדם, מאחר שטועה היה לומר שמצוה בידו ולא עבירה, ולפיכך עתיד להעניש את היצר הרע שהפריז על שליחותו.

היצר מסית את הצדיקים בדברים

נעלמים הנראים כמצוות

וביותר מתגבר היצר הרע להטעות בכך את הצדיקים, כי הם מתגברים על יצרם שלא לעבור את פי בוראם, ולכן מטעה אותם היצר לחשוב על דברי עבירה שהם מצוות, ודברים אלו הם נעלמים ונסתרים וקשה להבחין באיסורם, וכך פירש **הבעל שם טוב ע"ה** בדרך רמז את לשון המשנה 'קדשי קדשים שחיתתן בצפון', את הצדיקים וקדושי ה' זומם היצר הרע להכשילם בדברים צפונים ונעלמים, בעוד ש'קדשים קלים' שהם פשוטי העם שחיתתן בכל מקום, והיצר הרע מפתה אותם בכל מיני חטאים.

אמוראים אם חיובו הוא מדין צובע או מדין נטילת נשמה, והשוחט האמור כאן רמז ליצר הרע שהוא שוחט את בני האדם בכך שגורם להם לחטוא, ולכאורה צריך להבין מה חטאו ומה פשעו והרי הוא מבצע את שליחותו, כי לכך נוצר להסית את האדם ולפתות אותו לחטא כדי שיזכה בו האדם לשכר טוב על התגברותו.

על כך מסבירה הגמרא שיש שני מיני דרכים של פיתוי היצר, יש יצר הנוטל את נשמת האדם בכך שהוא מפתה אותו לעבור עבירה ביודעין, ויש יצר קשה ממנו הצובע את האיסור כאילו הוא מצוה, ומטעה את האדם לחשוב על עבירה שהיא מצוה, ובאופן זה קשה מאוד לעמוד על האמת ולהינצל ממנו, ומכיון שכן לעתיד לבוא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים (סוכה נב.).

התגברות היצר לרמות את אדם וחווה

זו היא דרכו של היצר הרע להתחכם על האדם בכל מיני התחכמויות כתלמיד חכם ויודע הלכה, וכך היה גם בחטא אדם הראשון כאשר התחיל היצר לפתות את חווה בדרך עקלתון, והרי הם לא נצטוו אלא אכילה מעץ הדעת, ואילו היצר הרע התחכם לפתוח עמם בדברים על הנגיעה, ואחר שגרם לחווה לגעת בעץ המשיך לפתותה גם לאכול ממנו, וכל זה עשה בדרך ערמה והתחכמות ועל זה נאמר 'הנחש היה ערום'. וכך אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א) בטעם שהנחש מצוי בין הגדרות כיון שהוא פרץ גדרו של עולם, והסביר **רבי יצחק פרחי ע"ה** שבודאי אדם וחווה רצו לשמור את מצות ה', אבל הנחש התחכם עליהם והכשיל אותם תחילה בענין הגדרים וסייגים שראוי לכל ירא שמים לדור עצמו מן החטא, ובודאי הם התכוונו לשם שמים לגדור עצמם גם מן הנגיעה בעץ, והיצר הטעה אותם והכשילם תחילה בענין הגדר וגרם לנגוע בעץ, וכך היה לו בניקל להמשיך ולהכשיל אותם גם בעצם העוון של אכילת הפירות, והכל עשה ברוב ערמה והתחכמות וכתלמיד חכם נדמה

מילין יקודש

פרקי הדרכה ועבודת ה' על סדר הפרשה

בעומדו לפני ה' בתפילה לא תהיה לו אלהות ומרות אחרת, ולא יירא ולא יפחד משום בריה כי אם מאלקיו אשר לפניו הוא מתפלל, וכמו שכתב **בנועם מגדים** (כי תבוא ד"ה את ה' האמרת) בשם אביו ז"ל, כי המתפלל הוא כעומד לפני ה' ושכינה כנגדו, על כן 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' בעודך מתפלל לפני, ואם תהיה כוונתו לשם אדם הרואהו הרי זה כקונה אדון לעצמו, וכאילו עובד ומתפלל לאותו אדם.

יחוד העבודה לשם ה' מקרב את הגאולה

וכן קירוב הגאולה תלוי כשמיידח עבודתו לשם שמים, שכן אמר משיח לרבי יהושע בן לוי שיבוא היום לגאול את ישראל, וביאר אליהו הנביא את דבריו שבכל יום הוא מוכן לגאול אותנו אם נשוב בתשובה, כמו שכתוב (תהלים צה ז) 'היום אם בקולו תשמעו' (סנהדרין צח.). ויש לבאר תיבת 'בקולו', היינו באותו הקול שהשמיע לנו במתן תורה - 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני', רמז שלא יהיה לנו יראה זרה בעמדנו לפניו, אלא תהיה עבודתנו מיוחדת אליו יתברך, וכפי מה שניזוהר לשמוע את אותו הקול כך נזכה לגאולה בקרוב, 'היום אם בקולו תשמעו'.

ידמה בעיניו כאילו הוא לבדו בעולם

וכן פירש רבי נחמן מהורודנקא ע"ה את הפסוק (שמות לד ג) 'ואיש לא יעלה עמך בכל ההר', שבבוא האדם להתחזק בעבודה ולעלות בהר ה', יצייר לעצמו כאילו הוא יחידי בעולם ואין עוד איש עמו, ולא יתערב בליבו כוונה לכבוד מאף אדם בעולם, ובזה תהיה עבודתו שלמה ורצויה לה'. ועל פי זה פירש **בדגל מחנה אפרים** (מטות ד"ה החלצו) את הפסוק (ויקרא טז יז) 'וכל אדם לא יהיה באוהל מועד בבואו לכפר בקודש', שכשנכנס הכהן גדול לקודש הקדשים, וכן כל אדם בבואו לעבוד את עבודת הקודש, יסיר מליבו מחשבת כל אדם, ולא יהיה רצונו שיראו בני אדם עבודתו ולא שיכבדו אותו על זה.

דרכי מלחמת היצר מיעקב אבינו ע"ה

מלחמת שרו של עשו - מלחמת היצר בכל איש מישראל

וַיִּתֵּר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשֶּׁחַר (לב כה). בפסוקים אלו רמוזים דרכי התגברות היצר על איש ישראל, שכן שרו של עשו הנלחם עמו הינו הס"מ המסמא ומטעה את הבריות, ומאחר שהיה יעקב אבינו ע"ה כולל כל הדורות שאחריו נתאמץ ביותר להפילו ו'יאבק איש עמו'. וכך כתב **בכלי יקר** לבאר מלחמתו של יעקב עם שרו של עשו: שהסכימו רוב המפרשים שמלאך זה הוא סמא"ל שרו של עשו הנקרא סמא"ל עשו, כי כל חפצו וישעו לסמא עיני האדם ולהכותו בעירון ולעשותו סומא מעין השכלי, עד אשר לא יוכל הרואה לראות במראות האמת לבוא ולראות פני ה' ולבוא בסוד ה' ליראיו בסתרי התורה, כי הוא שטן הוא מלאך המות הוא יצר הרע (ב"ב טז). וזה 'סמא"ל' שותפו מעוור עין השכלי, שלא יראה במראות האל וזהו 'סמא"ל' מלה מורכבת.

אם כן מן הכא אוליפנא רזא דחכמתא להאיר דרכי חיים ולהסיר מעקשות לב אבן, ומכאן נשכיל לקח הכיצד נצלח במלחמה זו שבכל אחד מישראל ולהחלישו בכח יעקב אבינו ע"ה שהתגבר נגדו והחלישו בעבור זרעו אחריו - בני ישראל.

לא יהיה לך אלהים אחרים - שבעת תפילתך לפני תיחד עבודתך

יסוד גדול הנדרש לשלימות עבודת האדם לבוראו הוא, שצריך מאוד להיזהר בעת קיום המצוות שתהיה מחשבתו מיוחדת לעבודת הבורא, ולא שתתערב בליבו כוונה אחרת זולת לעשות נחת רוח לבוראו. בזה יקיים 'בכל דרכיך דעהו' (משלי ג ו), שבכל דרכי האדם תהיה כוונתו רק לידיעת ה' ולא שום פניה זרה, וכן

וַיִּתְעַצְבוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּחַר לָהֶם מְאֹד כִּי נִבְלָה עֲשָׂה בְּיִשְׂרָאֵל לְשִׁכְבַּת אֶת בֵּת יַעֲקֹב וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה (לד ז). להבין באר היטב דברים אלו טוב להקדים לבאר, הנה אברהם אבינו ע"ה היה מקיים את כל מצוות התורה עד שלא ניתנו, ובמעשיו הכין דרך וסיוע לבניו אחריו, כי הבנים כלולים הם בכוח האב, ויש להם חלק במעשיו כאילו הם משתתפים עמו בעשייתו, וממילא נחשב להם כאילו גם הם קיימו בעצמם את המצוות עמו יחד, וכיון שכבר השתתפו עמו בקיום המצוות על כן יהיה להם יותר בניקל להמשיך אחר כך במעשה המצוות, כי כבר נשאר השער פתוח מימות אברהם אבינו.

וזהו שאמרו חז"ל, כל אדם מחוייב לומר מתי גיעו מעשי למעשי אברהם יצחק ויעקב, אף שאין ביכולת שום אדם להגיע למעשי האבות הקדושים, אשר כל מעשיהם היו בתכלית השלמות לעשות נחת רוח ליוצרם. רק הכוונה, מתי גיעו מעשי לשורשם בעת מעשי האבות, בהיות נשמת האדם כלולה בנשמת האבות הקדושים.

זה ביאור הפסוק שלפנינו וכפי שפירשו **באגרא דכלה** (ד"ה ובני יעקב) שכידוע יסוד כל דבר הוא שורשו, ואם יארע איזה מקרה בשורש ירגישו ממנו כל הענפים, והנה ביעקב ובניו היו כלולים כל נשמות ישראל, כי הם השורש לכולם ומהם מסתעפים ענפים רבים, וזהו הטעם שהתעצבו מאוד בני יעקב בשמעם מעשה דינה אחותם, אפילו שהיא אנוסה בדבר ואין בה אשמה, כיון שאירע דבר ערוה בשורש בני ישראל, עלול הדבר להשפיע על הדורות הבאים ח"ו, וזהו שאמרו 'כי נבלה עשה בישראל', דבר זה הוא נבלה לכלל ישראל הואיל וחטא עם בת יעקב אבינו, וכן לא יעשה לדורות עולם, שלא יהיה עוד דבר נבלה כזה בכלל ישראל.

יעקב אבינו השלים עצמו ביחוד עבודתו לשמים הוא הדבר שמורה לנו תורתנו הקדושה באמרה 'ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו' וביאר **ברביד הזהב** (ד"ה ויותר), שיעקב אבינו הגיע למדרגה זו שיהיה דומה בעיניו כאילו הוא איש יחידי בעולם, ולא יהיה בדעתו שום פניה זרה שתהיה עבודתו למצוא חן וכבוד בעיני בני אדם, ומחמת כן התקנא בו שרו של עשו וביקש להורידו ממדרגתו זו, ולכן 'ויאבק איש עמו', שנאבק להכניס בו מחשבה שיש עוד 'איש עמו', שלא תהיה עבודתו מיוחדת לשם ה', אך בחסדי ה' 'וירא כי לא יכול לו', שלא הצליח להחלישו במאומה, כי בכל עת היה מדמה לעצמו בתוקף וחוזק שהוא ורק הוא שנמצא לבדו מול בוחן לבות וממילא כל כוונתו הייתה אך ורק לשם שמים.

יוסף הצדיק טיהר עצמו מכל מיני פניות

זהו גם הפירוש בדברי יוסף הצדיק קודם שהתגלה לאחיו (בראשית מה א) 'הוציאו כל איש מעלי', שהיה מתיירא שמה תתערב בליבו מחשבת גאווה שאינו גומל רעה לאחיו על כל אשר הרעו עמו, ואדרבה הוא מקרב אותם ומסייע בידם. לפיכך הכין עצמו בהכנה רבה להיות דומה בעיניו כאילו אין עוד שום איש עמו, שתהיה מחשבתו טהורה מכל פניה בלתי לה' לבדו, ואכן מעיד עליו הכתוב (שם) 'ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו', שלא היתה במחשבתו שום פניה לקבל כבוד מבני אדם.

טעם עצבות בני יעקב מחשש שישפיע מעשה זה לדורות

ובני יעקב באו מן השדה כשָׁמְעִם

י"א לאור ע"י מנחם אור ליישובים
 © כל הזכויות שמורות
 אין להעתיק או לנעוץ ללא אישור
 מפורש בכתב מנחם אור ליישובים
 מיצוב ושימור: שוקי נקט

פרשת וישלח

עבירה גוררת עבירה

האמא הבוכיה נשאה את הילד ועשתה את דרכה לבישטינא כדי לבקש את הרבי שיואיל להתפלל עבור בנה שיזכה לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל, אלא שלמגינת ליבה, באמצע הדרך היא רואה שבנה החל מחרחר, נשימותיו נעשו כבדות יותר ויותר עד שפסקו לחלוטין. האמא הבינה כי בנה מת בידיה, אלא שהיא סירבה להתייאש, לא בדקה את מצבו, אלא המשיכה והלכה אל ביתו נאווה קודש של הרה"ק מנדבורנה בבישטינא.

עם הגיעה לביתו של הרבי, היא לא הסתכלה אנה ואנה. מבלי לשאול את המשמשים בקודש או את בני הבית, ניגשה תיכף אל חדרו של הרבי, פתחה את הדלת בתנופה, והניחה את הילד על רצפת החדר. הרבי שראה את מעשי האשה לא אמר לה דבר, אלא קם מיד ממקומו וסגר את הדלת על מנעול ובריח.

האשה הבוכיה תפסה לעצמה מקום באחת הפינות בבית, והחלה אומרת מזמורי תהלים כשדמעות חמות זולגות על פניה. לא עבר זמן רב ודלת חדרו של הרבי נפתחת והילד יוצא מהחדר כשהוא חי וקיים, בריא ושלם, כאחד האדם וכאילו לא קרה מאומה. האמא כמעט התעלפה למראה עיניה, שהרי יודעת הייתה היטב כי בנה כבר היה בעולם האמת, והנה היא עדה כאן למעשה של תחיית המתים כבימי אלישע הנביא. בלב

הרופאים שעמדו סביב מיטתו של הילד 'געציל' אמרו נושח לחייו. הילד חלה במחלה אנושה מזה זמן רב, וכל סממני הרפואה שניתנו לו שוב ושוב, לא הועילו מאומה. הוריו האומללים כיתתו רגליהם מרופא לרופא כדי למצוא מזור ומרפא לבנם האהוב, אך העלו חרס בידם. היו רופאים שמראש ייאשו את ההורים והודיעו שאין כל תרופה למחלה זו, והיו שניסו את כוחם במתן שיקויים שונים, כאלה העשויים מצמחי מרפא המיובאים ממדינות רחוקות בשילוב עם מיני סגולות שונות. אך שום שיפור לא ניכר במצבו של הילד, ואדרבה, מצבו החמיר מיום ליום.

יום אחד מבחינה האמא כי מצבו של געציל הוא קריטי וכי כלו כל הקיצין, ומתוך שהבינה כי כבר אין לו מה להפסיד, נטלה את בנה על ידה ויצאה אל עבר העיירה בישטינא שהייתה סמוכה למקום מגורם.

בבישטינא התגורר הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א שהיה ידוע כפועל ישועות בקרב הארץ, ולשם עבר בערוב ימיו. אל העיירה בישטינא היו נוהרים אלפים ורבבות שביקשו לשמוע דברי אלוקים חיים ולקבל עצות והדרכות בעבודת השי"ת. גם מבקשי ברכות ודורשי רפואות הגיעו לשם, כשהכל יודעים שמשם יצאו ומבוקשים בידם.

את הונו והפעיל את בית החרושת עבד גם בשבתות ובמועדים רח"ל, וכל האמצעים היו כשרים בעיניו כדי לעשות כסף יותר ויותר.

לילה אחד, לאחר יום עבודה עמוס, געזא שוכב על מיטתו, והנה הוא רואה בחלומו יהודי זקן עטור זקן לבן ופיאות ארוכות. הזקן שמקל רבני היה אחוז בידו, פתח ואמר: אני הוא מרדכי'לה מנדבורנה! דע לך געציל שבהיותך ילד קטן הביאה אותך אמך אלי כדי שאפעל לך ברכה וישועה. כשהגעת אלי כבר לא היית בין החיים, ואני החייתי אותך בתחיית המתים! הזקן הרים את קולו וצעק בקול מבהיל: האם אל הנער הזה התפללתי?! האם אל הנער הזה פעלתי את הישועה מעל לדרך הטבע?! האם עשיתי זאת כדי שיהיה מחלל שבת ויעבור במזיד וביודעין על כל מצוות הבורא יתברך?!

תוך כדי שהזקן צועק על געזא בשנתו, הניף הזקן את מקלו והתחיל להכותו מכות עצומות ונמרצות. געזא הרגיש שהוא אינו מסוגל לסבול את המכות האימות הללו, עד שהרגיש שנשמתו עוזבת אותו. כיון שבני משפחתו גילו את מותו, הם לקחו אותו לקבורה. הלבשוהו תכריכים והטמינוהו בקבר אשר כרו לו.

עם סיום ההלויה נשאר געזא לבדו בתוך הקבר. איש כבר לא היה בבית הקברות כאשר לפתע הגיע אליו מלאך גדול בעל כנפיים ושרביט של אש בידו. המלאך הכה בשרביט האש על הקבר הטרי ושאל את המת לומר לו את שמו. געזא בתמימותו נענה ואמר: שמי הוא געזא! אלא שהמלאך

מלא שמחה וגיל הודתה האשה לרבי על הנס המופלא ומיהרה לחזור לביתה, שם ערכה סעודת הודאה גדולה אליה הזמינה את כל מכירי וידידי המשפחה וסיפרה להם על הנס הגדול שעשה עמהם הקב"ה בזכותו של הרבי ר' מרדכי מנדבורנה.

ימים רבים חלפו מאז מעשה הנס. געציל הלך לתלמוד תורה ועשה חיל בלימודיו, אלא שברבות השנים התפתו הוריו לעצת אחיתופל שקבלו ושלחו את בנם לאוניברסיטה של גויים בתואנת שווא שכך יוכל לנצל את כשרונותיו העילויים. געציל התגלה ככשרון מבריק ביותר והוא רכש ידע רב בתחומים שונים.

בתחילה היה הנער מקפיד על קלה כבחמורה, אך ככל שחלפו הימים הוא התדרדר יותר ויותר. אם לעת כניסתו לאוניברסיטה היה הנער חובש כיפה, מניח תפילין ומתפלל שלש תפילות ביום, הרי שבמשך הזמן הוא ירד מהדרך הישרה והגיע לדיוטה תחתונה של ממש וכל הליכותיו כשל גוי גמור. את שמו היהודי געציל הוא זנח לחלוטין ואימץ לעצמו שם גויי מובהק: 'געזא'.

עם סיום תקופת לימודיו השיג געזא שכבר היה לאיש משרה בכירה כמנהל בית חרושת גדול לעיבוד עצים. בתפקידו היה געזא אחראי על בחירת העצים המשובחים, כריתתם לגזעים גדולים, והכנתם בהתאם להזמנה של הקונים, באותו בית חרושת שהיה יחיד בכל האזור. געזא עשה כסף רב, וכאוהב כסף שאינו שבע כסף, ביקש להגדיל

שהיא גררה אחריה את שאר העבירות, הרי שעליו להענש עליה בעונש חמור. וניתנת לו הברירה לבחור באיזה עונש הוא רוצה: האם להיות שלשה חודשים בעונשה של גיהנום או שמו ישר ברצונו לרדת עוד פעם לעולם הזה ולתקן את כל חטאיו.

החליט געציל להעדיף את עונש הגיהנום, באומרו, מוטב לי לסבול שלשה חודשים בגיהנום מאשר לרדת עוד פעם לעולם הזה, בו איני יודע אם לא אקלקל יותר מאשר אתקן. בית דין של מעלה הסכים לכך שגעציל ילך לגיהנום, ולאחר שירצה את עונשו על חטאו הראשון, ישבו בית דין שוב ויעיינו בהמשך דינו על שאר חטאיו.

הדבר יצא מפי בית דין של מעלה וגעציל נלקח על ידי מלאך מיוחד כדי לרצות את עונשו. לאחר שהלכו יחדיו כמה דקות התחיל געציל להרגיש בחום רב, ולשאלתו את המלאך: האם כאן הוא הגיהנום, פרץ המלאך בצחוק גדול, וענה לו: מהיכי תיתי עלה כך על דעתך, והרי עד הגיהנום יש עוד מרחק רב ללכת! החום שאתה מרגיש עתה אינו כי אם השפעת האש החזקה של הגיהנום, שכוחה יפה לחמם למרחקים עצומים.

המשיכו געציל והמלאך ללכת עד שלפתע נעצר געציל ואמר למלאך: איני מסוגל להמשיך בהליכה, שכן הקרקע רותחת תחת. געציל התחיל לקפוץ מרוב יסורים, ושאל את המלאך: האם כאן הוא כבר הגיהנום? פרץ המלאך בצחוק בשנית ואמר לו שעדיין יש עוד הרבה זמן ללכת עד שיגיעו לגיהנום עצמו.

בשומעו את תשובתו של געזא היה נראה כועס מאוד על תשובה זו. הוא הכה בכפלים על הקבר וחזר ושאל אותו עוד פעם: מה שמך? וכשהוא ענה לו: שמי געזא, לקח המלאך את שרביט האש והכה את הקבר במכה נוראה עד שהרגיש שכל הקבר והאדמה שתחתיו עומדים להתפורר מתחתיו. או אז נזכר בשמו האמיתי ואמר למלאך: שמי הוא געציל!

כיון שנענה געציל ואמר את שמו האמיתי, תפס אותו המלאך בידו והוליכו לבית דין של מעלה לתת דין וחשבון על כל מעשיו. התחיל הדיון בענייניו של געציל, נענו חברי בית הדין של מעלה ואמרו: משנה ערוכה היא במסכת אבות (פ"ד מ"ב): 'שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה'. עלינו איפוא לברר ולחקור מה הייתה העבירה הראשונה שבה חטא געציל שהיא זו שגררתו והביאתו לעבירה הנוספת עד שהלך מדחי אל דחי וירד לדיוטא התחתונה.

לאחר בירור רב נמצא שהחטא הראשון של געציל היה שהקל לומר את סדר קרבנות של קודם תפילת שחרית בלי תפילין, ולא היה מניח תפילין אלא לפני שהתחיל 'הודו'. עבירה זו היא הייתה הפתח הראשון להתדרדרותו, ובגללה התחיל לזלזל גם באמירת שיר של יום, עד שבסופו של דבר התפלל בלי תפילין, ואחר כך כבר לא התפלל כלל, עד שנעשה פורק עול רח"ל.

ישבו בית דין של מעלה וקבעו שהגם שעבירה זו שהייתה ראשונה במעשיו הרעים אינה נחשבת לעבירה חמורה כל כך, היות

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה, וגעציל שהפק לתלמיד חכם מובהק הסתופף בצילו של נכד רבינו הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף זיע"א, ומפעם לפעם היה געציל חוזר ומספר את סיפור חייו כדי לעורר את ישראל ליראה ולאהבה את השי"ת למען ישמעו ויראו ולא יזידון עוד (רזא דעובדא).

על הפסוק (בראשית לו כ-כא): **'אֵלֶּה בְּנֵי שְׁעִיר הַחַרִּי יִשְׁבִּי הָאָרֶץ לוֹטֵן וְשׁוֹבֵל וְצַבְעוֹן וְעֵנָה**, מפרש רבינו האביר יעקב זיע"א שהפסוק בא להודיענו בדרך רמז על דרכיו הרעים של היצר הרע והאופן שבו הוא מפתה את האדם לחטאים ולעוונות, שבתחילה אין הוא מפתה אלא בדבר קל, והיות ועבירה גוררת עבירה הוא יכול לחזור ולפתותו שוב ושוב בדברים חמורים יותר.

זהו רמז הכתוב באמרו 'אלה בני שעיר' 'שעיר' הוא היצר הרע, ו'בני שעיר' הם בני אדם הרודפים אחר עצת היצר הרע ונקראים בניו, והם קרויים 'החורי' לפי שמביאים חרון אף לעולם, והיות וכל תאוותם היא גשמית וארצית הרי הם קרויים 'יושבי הארץ'.

ואנשים אלו מתדרדרים בעבירה גוררת עבירה, שבתחילה הם בבחינת 'לוטן', אותיות 'נוטל', שהם נוטלים הבלי העולם הזה ועוסקים בהם, עד שהוא בבחינת 'שובל', אותיות 'לבוש', שמתלבשים בהבלי העולם הזה. ולא רק מלבושם הוא רע אלא 'וצבעון' - שכל גופם נצבע בזה, וסוף דבר שהם בבחינת 'ענה', שעוסקים בדברים ובמעשים המענים בני אדם בלשון הרע וברכילות, בעוולה ובאונאה.

שמע זאת געציל ואמר למלאך: אני מתחרט על כך שבחרתי בעונש של גיהנום! אין בכוחי לסבול בשום אופן את גודל היסורים מהחום הנורא השורר כאן, ולכן מעדיף אני את האפשרות השניה שהוצעה לי ורצוני לשוב לעולם הזה כדי לתקן את כל חטאי.

השיב המלאך לגעציל ואמר לו: אני איני אלא שליח בית דין ויכול אני לעשות רק את מה שיצוו לי, אך זאת אעשה לך: אלך ואשאל את פי בית דין של מעלה האם יכול אתה לחזור בך מבחירתך, ואם יסכימו שאחזיר אותך - אעשה כדבריהם.

נשאר געציל לעמוד על מקומו, ממתין ומחכה בכליון עיניים לשובו של המלאך שהלך אל בית דין של מעלה, ולאחר זמן רב שב המלאך כשבפיו בשורה טובה: בית דין של מעלה הסכים לקבל את בקשתך, ועל כן שוב תשוב עתה לעולם הזה, אך בתנאי קודם למעשה שאתה נכון לקבל על עצמך לתקן באמת כל מה שפגמת בחטאיך.

געציל הסכים והמלאך החזיק בו ונתן לו חבטה עזה להפילו ארצה, ומעצמת המכה התעורר געציל משנתו, והנה הוא רואה את עצמו שוכב על הארץ באין אונים כשעל גופו סימנים טריים של מכות קשות עד זוב דם.

געציל זכר היטב את הבטחתו. הוא עדיין נזקק לשכב מספר שבועות במיטתו עד שהתרפאו הפצעים וגופו החלים מכל המכות שקיבל, אולם תיכף ומיד עזב את מקום עבודתו בבית החרושת של העצים ונעשה בעל תשובה גמור. באותם הימים כבר הסתלק

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
 ארמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחי'
 להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרב"ק רבי חיים אריה לייבוש הורביץ זיע"א - אבד"ק קראקא

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
 והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
 - מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך